

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 2 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 25 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasasos postt. sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 15 fillér.

Nyilváltó sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szombat, március 19.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéreltek: A miniszter és a vashid.**
- Az indemnitás megszavazták.**
- Hogyaljai az öltőszobák gyűlése.**
- Szajkosarak a Reichorathnak.**
- Döntés a vashidak ügyében.**
- A miskolci színház ügye.**
- Türkatasztrófa egy leányiskolában.**
- Félfenmaradt regény.**
- A lélekrétegtől beszélés.**
- A pápaválasztás vétója.**
- Az orosz-japán háború.**
- Tárca: „Fiú.” Irta: Bolgár Lajos.**
- Osztó: Két lérl és egy nő. Irta: Burgin.**

A miniszter és a vashid.

Arad, március 18.

A miniszter jóváhagyta a vashid terveit. A határozat ma érkezett le Aradra. Most már tehát csak rajtunk múlik, hogy építünk-e hidat, vagy nem. Évtizedekre terjedt idők reményének megvalósulása előtt állván, a választás nem lesz nehéz. A hidat felépítjük.

A jövő hét folyamán szaktanácskozássokra gyűlnek egybe a város bizottságai, hogy technikai és pénzügyi szempontból beható megbeszélés tárgyává tegyék a vashid ügyét. E bizottsági tárgyalások lesznek hivatva döntő irányt adni arra, hogy milyen körülmények, feltételek és módok mellett öltson testet a mi végtelenségbe nyulott tengeri kigyónk, vágyunk és reményünk tanyája: a hid, mely

összekapcsol bennünket a Maros tulsó felével.

A város tanácsa meglehetősen buzgalommal gyűjtötte egybe az építkezés anyagi részére vonatkozó adatokat, s amíg egyrészt elkészítette a hid terveit, másrészt tanulmány tárgyává tette a Maroson keresztül lebonyolított forgalom eddigi mérveit, amely adatok együttesen némi alapot szolgáltathatnak a hidépítkezés jövedelmezőségére vonatkozólag.

Ez adatok, mint értesülünk, nem elégitik ki teljesen a város vezető köreit, s aggodalmak merültek fel aziránt, hogy a város újból nagy adósságterheket vesz magára, a hid várható jövedelme pedig nem lesz akkora, hogy abból az építkezés céljaira felveendő kölcsön törleszhető legyen.

E kicsinyes aggályokkal szemben állást kívánunk foglalni jóelőre.

Mindenekei előtt hangsúlyozzuk, hogy a jelenlegi forgalom a Maroson át nem lehet egészen irányadó a jövőre nézve. A várba vezető rozoga fahíd és a Zsigmondháza felé közlekedő kompjárat nem igen vonzzák a Maroson túl lakókat felénk, valamint hogy nem csábitanak bennünket sem a tulsó oldal felé. Külön világot képeznek ők, külön világot képezünk mi.

Aki tehát a jelenlegi forgalom jövedelmeiből akarná letörleszteni két épülő vashid költségeit, az tulajdonképen ama meggyőződést táplálja, hogy akár lesz modern összeköttetés a Maros felett, akár

nem: a forgalom egyforma marad. Ez pedig nem lehet komoly hite Aradon senkinek.

A másik szempont, mely az aggodalmaskodókat vezeti, már figyelemre méltóbb. Azt mondják ezek, hogy egy város, melynek közönsége hatvannégy százalékos pótdadó alatt gönyed, s melynek hitele ugyszólván már a szélső határokig ki van merítve, nem mehet bele kockázatokkal járó újabb vállalkozásokba, főleg pedig akkor nem, ha e vállalatokhoz milliókra menő kölcsönt kell fölvenni.

A hidépítkezésnek azonban nem lehet akadálya ez a szempont sem.

Utalni kívánunk e helyen a tűzéraktanya előmozdításai körül nyert tapasztalatokra. A tűzéraktanya kiépítése szintén milliós befektetést, tehát esetleg ugyanakkora kölcsön felvételét igényeli. S amint láttuk, a városhoz máris érkeztek előnyös ajánlatok, melyekben előkelő vállalkozó cégek hajlandóságot mutatnak felépíteni a kaszárnyát a város hozzájárulása nélkül, saját költségén, ha ennek ellenében egy bizonyos időre átengedi nekik a város a kaszárnya bérjövendelmét. Így építettek nagy laktanyákat Budapest, Debrecen, Győr, Szabadka stb.

Tegyünk kísérletet e mintára a hidépítkezés körül is.

Hirdesse meg a város, hogy a már készen levő tervek szerint két vashidat akar építtetni. E hidak vámjövendelmét bizonyos időre hajlandó átengedni, annak a

„Fiú.”

Irta: Bolgár Lajos.

Szó volt az embernek az állat iránt érzett szeretetéről. A korcsma piszkos falu, de hűvös ivójában egybegyűlt vasárnapi társaság legkimagaslóbb alakja: a barna arcú, vastag szavú árvtári lktató hevesen tiltakozott az ellen, mintha az állatot nem lehetne épp oly szeretettel körülvenni, akár az embert.

— Ki mondja azt nekem, hogy egy fehérszőrű kis macskát nem lehetne oly gyöngéd szeretettel végigsimogatni, mint egy feketeszemű kis bóbát? S mért ne ölelhetném én meg a világosszőrű, gömbölyű fekete lovam sima nyakát, mint ahogyan rég nem láttam barátomat szoritom magamhoz?!

A kis száraz, kenderszínű jegyző mosolyogva rántogatta meg tépett verebszárnyhoz hasonló bajuszát s közbeszótt:

— Nem kell ahhoz még gömbölyű, villogószőrű paripa se: egy girhes, csontos gebe is elég, hogy az ember bunak adja miatta a fejét. Az én parasztomat sem hagyta nyugton az ő kesey párája... De majd elől kezdem.

A vörös s akáru, tömzsi állatörvos — akinek pár napig vendége voltam — bort ivott s a száját megtörülve kiáltotta el magát:

— Gyűbet a vacsora.
Fodroskötőjű, sovány, barna felesége hamar feltárlalta az ennilót s nagy csomó húst ra-

kott a tányéromra, falusi szokás szerint ezzel akarván kimutatni: milyen szívesen lát.

Az orvos mellett figyelő bársonyszőrű kutyája hirtelen belevakkantott a csillagné küllő sötét estvébe, amire az asszony kihajolt a tornácról és kissé haragosan nézett a kapu felé:

— Valaki jön; — mondta bosszankodva — mindig ilyenkor küldenek érte.

— Majd vár, — szolt az állatok jóétvágyu gyógykezelője minden lelkifurdalás nélkül.

Az udvaron egy fehér alak kezdett feltűnni a vastag, csaknem áthatlan sötétben s a lámpa-vellette sárga fénysávhoz érve, megállt:

— Jó estét, — mondta rekedten a hórihorgas, sápadt, gatyás alak.

Az orvos a vilájjával intett:
— Közelébb.

A paraszt időbb lépett s amint a hávanyfényű lámpa világába nézett, hirtelen odakapott apró, szürke szeméihez, mintha sértené a világosság.

— Mi baj? — kérdezte az orvos csontot szopogatva.

Aki azt hiszi, hogy erre egyenes válasz következett: az fölöttébb csalódik, mert a hosszú haju paraszt minden egyébről beszélt, csak a betegségét felejtette ki. Ha valakinek kedve lett volna a beszédre figyelni: az bizonyára megtudja, hogy milyen volt néhány évvel eőbb a termés s ha! valamit állatcseré

lésről, etetésről és végül egy csengővel díszített kis csikóól, amely „Fiú” nevet viselt.

Mi nem haboztunk a beszédben, mely az arcáról ítélve, nagy lelki gyönyörűséget szerzett neki, hanem a vacsora végeztével az orvos megszólalt:

- Minek hívják kendet?
- Fodor Béniék.
- Oszti Fodor Béni mért gyűtt?
- A paraszt nagy, kerek kalapját gyűrögette:

— A lovam... a Fiú...
Nem fejezhette be, mert a sötétből, mint a vastag kárpit mögül fölbukkant egy magas, vörösképű, testes asszony s rikoltzott:

— Hi, hogy a vértályog szedje ki a szemét kennek, még most is lödörög?

Fodor Béni köhécselni kezdett, a lühegő asszony siránkozva folytatta:

— Jaj, főorvos ur, gyűjjön már, ha istent ismer, mert megdöglik a lovunk... Felfújódott; olyan a hasa, mint egy teméntelen nagy hordó... megdöglik... Aj, jaj, jaj... Ez a vén ember kipányvázta a vizes, kövér herébe... Kipányvázta...

Az orvos a lámpa fölött szivarra gyűjtött és némi orvosi eszköz előkerítése után szolt:

— Mőhőtűk.

A doig kissé érdekelt s velük indultam én is.

Az orvos az uton megtörülte porral vegyes izzadságos arcát:

— Messzi van-e még? — kérdezte az előt-

vállalkozó cégnek, mely a hidak fölépítését magára vállalja a város hozzájárulása nélkül.

Meggyőződésünk, hogy lesz vállalkozó, sőt versenyezni fognak az üzletért, s a városnak módjában lesz választani a legelőnyösebb ajánlattevők között.

Szóval, két mód is van rá, hogy felépülhessenek a hidak mielőbb. Ha bizik az üzlet jövődelmezőségében, s további terheket hajlandó magára vállalni: építse fel a hidakat a város a maga költségein, a saját nyeresége reményében. Ha azonban attól tart a város, hogy a forgalom nem növekedik, vagy hogy a költséges házi építkezés folytán akkora összeget emésztene fel az építkezés, amelyet csak egy nem várható nagy forgalom jövedelméből lehetne letörleszteni: akkor válasza a város az általunk másodsorban proponált módozatot, a nagyközönség érdekei jó szolgálatot nyerne mindkét esetben.

A hidépitkezés most már tőlük függ, s a hidat fel kell építenünk.

Az indemnitást megszavazták.

(A képviselőház ülése.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 18.

A képviselőház ma újra egy jelentős lépéssel jutott közelébb ahhoz a ponthoz, a mikor komoly, az ország javára szolgáló munkásságot végezhet. A képviselőház ma megszavazta általánosságban és részleteiben a hat hónapos indemnitásról szóló törvényjavaslatot, s ezzel az ország kikerül a hosszú ideig tartó exlex állapotból.

Holnap már az 1904. évi ujoncjavaslat kerül sorra. Szederkényiek persze mindeniknél adnak egy kis utó-izletet az obstrukcióból, mintha nekik se volna mindig, akár egy nap, akár három hét alatt esik ezeken túl az országgyűlés.

A mai ülésről részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése március 18-án.

— Kezdeté 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

Szalay László: Lengyel Zoltán tegnapi beszédeben szóba hozta a rimaszécsi választást s azt állította, hogy a függetlenségi párt a kerület ellenzéki jelöltjét szándékosan elhagyta s nem támogatta. Kijelenti, hogy Lengyel Zoltán állítása nem fel meg a valóságnak, mert épen szóló és Kálosy József képviselő voltak a kerületben, hogy a választást ellenőrizték.

(Az indemnitás.)

Elnök: Következik a napirend, az indemnitás folytatásos tárgyalása. Az első szónok Lovászi Márton.

Lovászi Márton: Minthogy a kormányban nemzetietlen irányu, párturalomra törekvő kormányt lát, minthogy azt is látja, hogy a törvénytelen eszközök használatától sem riad vissza, ha hatalma megmentéséről van szó, nem szavazza meg az indemnitást. Visszapillantást vet a közelmúlt küzdelmeire s megállapítja, hogy annak egyetlen egy bűne van csupán. Az, hogy Tisza a kormányt hozta létre. A javaslatot nem fogadja el.

Elnök: A tárgyhoz — úgy látom — senki sem kíván szólni. Ennélfogva a vitát bezárom. Következik a határozati javaslatokat benyújtók zárszava.

Az első szó Barta Odont illeti.

Barta Odön: Nem kíván élni a zárszó jogával.

Elnök: Apponyi Albert gróf!

(Apponyi.)

Apponyi Albert gróf: A miniszterelnök azt mondta minapi beszédében, hogy ő katonai kérdésekben mindig hűve volt a haladásnak, de az agitáció eszközeül nem akarta e kérdést fölhasználni soha. Szólok azt hiszi, hogy ez a kijelentés legjobban a Tisza híveit lepte meg, a kik nagyon jól tudják, hogy a mai miniszterelnök mindig a legridegebb konzervativizmus álláspontján volt katonai kérdésekben. Visszaemlékezik az 1889-iki nagy katonai vitára, amelyben a nemzeti párt a katonai oktatás magyarosítását tűzte célul. Tisza akkor azt mondta, hogy a nemzeti párt követelése túl megy az 1867-iki kiegyezésen, és hogy megvalósíthatatlan.

Akkor legfeljebb annyit ismert e, hogy a magyar nyelv, irodalom és történelem tanítása lehetne alaposabb, de azt határozottan elítélte, hogy a hadsereget a nemzeti kultúrával hozzák összhangba. Szólok azután kifejti, hogy a belügyi politika kérdésében is bizalmatlan a kormány iránt. Kiforrotlan egyéniségnek tartja Tisza Istvánt. Bizalmatlan Tisza iránt azért is, mert a 14-ik paragrafus alapján akar ki-

egyeződést kötni Ausztriával. 1899-ben csak azért nyugodott bele a Ház többsége az 1898-iki határidőnek 1907-ig való kitolásába, mert az 1899. XXX. törvénycikk garanciát adott arra, hogy az új tarifa létrejötte előtt még csak tárgyalni sem lehet. Tisza nem akar nyilatkozni arról, vajjon a 14. paragrafus alapján akar e szerződni s hogy megakarja-e tartani az 1899. 70. törvénycikk nagy garanciáját? Már csak azért is óhajta a sürgős parlamenti ügyek elintézését, hogy a gazdasági kiegyezés kérdésében mielőbb megütközhessek az ellenzék a kormányval. (Helyeslés az ellenzéken.) Apponyi ezután a király és a nemzet közötti viszonyról, majd a 67-es alap kifejlesztéséről beszélt s eztán azzal fejezte be felszólalását, hogy a kormánynak nem ad indemnitást. (Helyeslés a baloldalon.)

(A miniszterelnök.)

Tisza István gróf: Csak egészen röviden kíván reflektálni Apponyi felszólalására. Kijelenti, hogy semmi kifogása az ellen, ha politikai egyéniségét multjából magyarázzák. Amit a multban tett és mondott, azért mindenkor és mindenki szemében helyt áll. (Helyeslés jobboldalon.) Reflektálva arra, amit Apponyi a kiegyezés csalódásairól mondott, azt hiszi, hogy e csalódások nagyon másodrendűek. 1887-ben örömmámorban uszott a nemzet és tulsokat remélt. Az 1899. 30. tc. garanciált nem akarja széttörsni. Amde nekünk nem szabad részt vününk a kiegyezésen, mert ellenségeink lesik ezt a részt, melyen aztán szétrobbantani akarják az államot. (Helyeslés.) Ez fontos ok arra, hogy minden erővel ragaszkodjunk a kiegyezéshez. (Tetszés a jobboldalon.)

Elnök: Az ülést tíz percre fölfüggeszti.

Szünet után

Holló Lajos: Él a zárszó jogával. Nem fogadja el az indemnitást.

Elnök: Következik a határozathozatal. A Ház először a határozati javaslatok felett szavaz. Elveti Okolicsányi javaslatát, de elfogadja a javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapján Barta Odön határozati javaslatával szemben.

(A részletes vita.)

Elnök: Következik a részletes tárgyalás.

Lukács László: A címhez szól, melyben négy hónapra kéri az indemnitást. Ezt hat hónapra módosítja.

A Ház elfogadja a módosítást.

Kubik Béla: A házszabályokhoz kér szót s kéri, hogy a jövőben a kérdést hangosabban tegyék föl.

Nessi Pál: Ugyanezt kéri.

Okolicsányi László azt indítványozza, hogy az ex lex adótartozásnak három részletben leendő fizetése engedtessek meg és hogy az

tünk siető asszonytól, aki hátrafordulva, megázta boglyas fejét:

— Nem a, nem. Nincsen továbbad, mint ahogy gyöttünk mán.

Aztán a mellette lépkedő, nagy csizmájú emberhez fordult és egyszer-egyszer oldalba lökte, mint ahogyan a durva béresek szokták vasvillával szurkálni a türelmes, jámbor jószágot.

Az ember reá pillantott apró, fényes szemével, ebben az állapotban igen hasonlítván ama remegő, meghunyászkodott kutyához, amely várja a mindjárt lecsapó kemény öklöt, s a szemével szinte mondja:

— Ne... ne bántás...

Lassan haladtunk a poros uton, amelyen kívülünk senki nem mutatkozott. Este volt. Csillagnéküli csendes augusztusi este, amikor a kutyák vakkanásain kívül egyéb zaj nem hallatszik a porral telt, füledt levegőben. Szellő se libben, s a sötét lombu nagy akácák úgy tűnnek fel a sűrű sötétben, mint egy-egy komortekintetű óriás... Az egymás mellett sorakozó apró parasztházak falai fehérlenek az ut mellett, de az ablaka mindnek sötét, akár a világtalan ember tágira nyit szemé, amely fénylik fekete fénynyel... Köröttünk csend, mint a halottak szomorú birodalmában, bár még csak kilenc óra mult, s a kicsi faluban éjszaka van már...

Egyszerre panaszos nyerítés hangzott és az asszony megállt egy kis kapu előtt.

— Itt vagyunk mán — mondta, miközben megrántotta a madzagkilincset.

Persze kutyaugatás fogadott, amely azonban hirtelen megszakadt, amint az asszony ránézett, akár a kisbaba sirása, ha tejfől duzzadt anyai keblet nyomnak a szájaiba...

Az istállóhoz mentünk, melyben egy fel-fuvódott hasu ló feküdt elterülve a piszkos alomban. Megdermedt lábai a pókhálós padmaly felé állottak, szemei pedig mint üveggyölyök meredtek a mellette kapáló szürke lóra. Az orvos közlelébb lépett és erősen megnézve, felrágatta vállait:

— Hát ennek már vége, — és belebámult az ablak párkányon pislogó mécs sápadt lángjába.

— Vége, — ismételte és az ajtó felé indult.

Fodorék összenéztek, szomoruan, kétségbaesve. Az asszony lehajtotta fejét, s vastag vörös bajának egy tincse arcába esett, az ember pedig jajgatva roskadt a ló mellé.

— Megdőglött... megdőglött — motyogta és átfogta a ló merev nyakát. — Fiu, fiu, tengelicém, — sikongta az ember lösen, anélkül, hogy tudná: mit tesz. Csend lett aztán, s a mécs szomoruan pislogott le az alomban fetrengő hosszuhaju jajgató parasztra.

Végre megszólalt az asszony:

— Keljen fel mán na, mit mondanak, ha látják...

Majd szomoruan fordult az orvos felé:

— Mit tegyünk már evvel a lóval?

Az orvos szakállába babrált:

— Ezt el kell ásnl. Lenyuzhatják a bőrit, kapnak érte egyptár pengőt. Ezt majd a pecér kiviszi a dögkertbe.

Megborzongva szolt az asszony:

— Nem kell mán nekem semmije, vigyék így a hogy van.

— Akkor legjobb lesz, ha még ma este kivitetik a pecérről. Hüvösön jobb vinni. Vitessék ki még ma — ismételte az orvos és kiléptünk az utcára.

A barna képü árvabázi lktető ásitani kezdett, a nyilvántartó pedig unottan bámult a levegőbe, amire a jegyző megszólalt:

— Mindjárt a végén vagyunk ennek az igénytelen kis históriának. Másnap hajnalban el akartam utazni, de Császon még nem ismerik közlelébről a prüsszögő vasparipát, habár a hat tagból álló „kereskedő-egylet” elnöke kívánatosnak tartaná a vasut létesítését. A legközelebbi vasuti állomásig kénytelen voltam tehát a falu egyetlen fuvarosát, Fodor Bénit megfogadni. Az árván maradt szürke lovával hajnalhasadáskor a kapu előtt állott; barna, so vány ábrázata komor és misztikus volt, mint a kődbe nyuló hegyorom...

A falu csendes volt, csak a nyughatatlan kakasok kukorikoltak bele néha a szürke és szép hajnalba. A bádogtetejű templom előtt a kopott ruháju, némileg csonka kőszentek lábánál ványadt arcu, öreg koldus asszonyok morzsolták az olvasót és motyogták folyvást:

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: A kis fészek, bohózat. Sarkadi Aladár fölléptével. (Páros bérlet.)
Vasárnap: Délután: A drótostót, operette. Este: Bűnös asszony, népszínmű. (Páratlan bérlet.)

* A Népszínház válsága. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Az összes fővárosi színházak főajánlották Vidor Pálnak, a Népszínház igazgatójának diszlet- és ruharaktárakat. Vidor Pál Bezerédj miniszteri tanácsos utján mondott köszönetet ezért a kollégiáltságért. Ma már ezekkel a diszletekkel és ruhákkal ment a Vereshaju, holnap pedig a Katinka grófnő. A színháznál megkezdődött az anyagi ügyek rendezése is. A száz korona fizetésen alul levő tagok: a karaszemélyzet tagjai, a zenészek, diszletezők, szolgálak a népszínházi bizottság által összeadott 4000 koronából megkapták a fizetésüket. A magasabb rangú művész-személyzet tagjai Vidor Pál igazgatótól kaptak előleget március hónap második felére járó fizetésükre. A jövő hó elsején az összes személyzetet Vidor Pál fogja fizetni. A színház tagjai között a hangulat nyugodt és el vannak szánva, hogy a kezdet nehézségeit elviselik.

* Kis fészek. Sarkadi Aladár holnap fejezi be vendéjátékát a Kis fészek című kitűnő francia vígjátékban, ahol egyik legjobb szerepét játssza. A kiváló művész partnerei lesznek Zilahy, Mariházy, Könyves, Ligeti, Győre, Gazdy Aranka és Almássy Lola.

* Vasárnapi előadások. Zilahy Gyula színgazgató vasárnap estére premiért ad a közönségnek, dr. Major Simon Iováro-i író népszínműve, a Bűnös asszony kerül színre. Délután Lehar operettjét a Drótostót adják.

Az orosz-japán háború.

(Korea szereplése.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 18.

A legutóbbi napok főbb eseményei a fokozott erélyvel, mindkét részről folytatott csapatszállításokban foglalhatók össze. Ez kétségen kívül nagyobb szárazföldi ütközetek előjele, a mit nagy kíváncsisággal lesnek a háború szemlélői. Vajjon lesz-e Japánnak a szárazföldön olyan hadiszerencséje, mint a tengeren.

Legujabban egyébként Oroszország Koreát is hadviselő félnek tekinti, mivel szerinte elhagyta a semlegességet.

Mai távirataink ezek:

Szárazföldi előkészületek.

London, március 18. A Daily Chronicle jelenté Sanghaiból tegnapi, hogy e hó 10-én tíz japán hadihajó megjelent Csinanfo előtt és hogy ott 12 szállítóhajó csapatokat szállított partra. Még 30 szállítóhajót várnak 20,000 emberrel. A Daily Mail értesül Csifuból, hogy múlt hét végén Csemulpóban 8000 japán szállított partra és hogy még 2000-et várnak oda. Az oroszok a japán elődörög előnyomulása elől visszavonulnak a Jalu felé. Kisebb japán különítmények megszállnak minden várost. Ugyanaz a lap értesül Szöulból, hogy 800 kozák és egy üteg tábori tüzérség Jungsungba érkezett. Azt hiszik, hogy még 2000 ember érkezik oda. Jól bánnak a koreaiakkal és mindenért jó árat fizetnek. A Standard jelenté Csifuból, hogy folyton érkeznek Port-Arthurba élelmiszereket hozó vonatok. A vasúti vonal még sértetlen. A megsérült orosz hadihajók kijavitása serényen folyik. Azt állítják, hogy a Kaicsuban és Liaotungban állomásozó orosz csapatok száma 18,000-re rug.

Korea és Japán.

London, március 18. A Reuter-ügynökség pétervári levelezője magánforrásból megbízható oldalról értesül, hogy Oroszországnak az a nézete, hogy az a szerep, a melyet Korea Japánnal szemben játszik, Koreát hadviselő félle tette, mert megsértette a semlegességet.

Berlin, március 18. Pétervárról táviratozzák, hogy Kin herceg, a koreai követ akként nyilatkozott, hogy a Japán és Korea között létrejött szerződés kényszerűségből kötött meg Korea részéről, mert a japánok még akkor vették rá a koreai kormányt a szerződés aláírására, amikor japán csapatok táboroztak koreai területen. A koreai kormány ebből az eljárásból azt következteti, hogy Japán ezután is hasonló erőszakoskodásokat fog elkövetni Koreával szemben.

Szöul, március 18. A koreai fogházakban éjszakánként nagyszabású kivégzések történnek. A három legutolsó éjszakán negyven politikai foglyot, portyázó rablót végeztek ki. Legnagyobb részüket kegyelemből lefejezéssel végeztek ki.

Idegen tiszték a harctéren.

Szentpétervár, március 18. Az osztrák-magyar hadseregnek az orosz főhadiszállásra küldött attaséi: Bacányi-Csicseric Miksa vezérkari ezredes és Szeptyeki Szaniszló vezérkari százados ma tisztelgő látogatásokat tettek, a többek között Kuropatkin tábornoknál. A két tiszt holnap folytatja útját Mandzsuria felé.

Pétervár, március 18. Az a két német vezérkari tiszt, akiket a cár tegnap bucsukihallgatáson fogadott, holnap reggel utazik a háború színterére. Velük megy egy norvég és egy svéd delegált. Két angol tiszt, akik ez előtt a pétervári angol nagykövetséghez katonai meghatalmazottakul voltak beosztva, az utolsó pillanatban szintén engedelmet kapott, hogy az orosz harctérre mehessen. Az angol tisztokat a hét végére Pétervárra várják és mivel megszakítás nélkül fognak Mukdenbe utazni, nyilván hamarabb érkeznek oda, mint Kuropatkin, aki utközben a Bajkál tón túl a legfontosabb hadiszállásokat személyesen akarja megvizsgálni.

Támadást várnak.

London, március 18. A Daily Chronicle jelenté Niucsvangból: Niucsvangban kiütött a pánik. A japánok támadását hétfőre várják. A japánoknak Niucsvangnál való partraszállása nem érdemel hitelt mindaddig, míg az oroszok Porth-Arthurról harcképesek.

Pétervár, március 18. Port-Arthurból jelentik, hogy ott minden órában a japán flottának egy újabb támadását várják azon célból, hogy csapataikat és ütegeiket Port-Arthur mellett partraszállíthassák. Strekelberg báró, a vladivostoki hajóhad volt parancsnoka, a ki betegsége miatt vált meg állásától, kijelentette, hogy csodálkozik a fölött, hogy a japánok Port-Arthurt bombázzák, holott ez az erőd bevehetetlen, valamint lehetetlen az erőd környékén a partraszállás is.

SPORT.

+ Az Aradi Athletikai Klub holnap délután fél hét órakor tartja a polgári fiúiskola tornatermében házi tornaünnepélyét a következő programmal:

Szabadgyakorlatok súlyzóval. Csapatornászás korláton. Csapatornászás nyújtón. Összetett verseny: Korlát, nyújtó Összetett verseny: Magas-

ugrás, súlyemeles. Csapatornászás lovon. Díjak kiosztása.

A versenyelnökség tagjai gyanánt felkértek: Urbán Iván, Institoris Kálmán, Dálnoki-Nagy Lajos dr., Tedeschi Viktor, Steinitzer Pál dr. Tagjai még a versenyelnökségnek hivatalból: Szathmáry János, Schartzer Sándor dr. és ifj. Vas Gusztáv. A bemenet díjtalan.

Az érdeklődő közönséget a versenyrendezés ezuton hívja meg.

A pápaválasztás vétója.

(Rampolla és Puzyna.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 18.

A Párisban megjelenő Revue des deux Mondes „Egy szemtanú” aláírással cikket közöl, amelyben a legutóbbi pápaválasztás ismeretlen részleteit mondja el, többek között azt a jelenetet, mikor Ausztria-Magyarország uralkodójának megbízásából az egyik osztrák kardinális bejelentette Rampolla ellen a vetojog gyakorlását.

Pár nappal a konkláve előtt, — írja az elbeszélő, — Rómába érkezett Puzyna krakói érsek. Igen sok látogatást tett, egyik biboros-tól a másikhoz ment és folyton azt ismételte, hogy a szentlélek segítségét kell kérni a pápaválasztáshoz. Különösen buzgóan érintkezett a francia kardinálisokkal, kiknek elmesélte, hogy nagyapja őrnagy volt a Napoleon hadseregében. Egyik francia biboros, látva rossz kedvét, megkérdezte tőle, hogy nincs-e megbízása a királytól valamelyik jelölt támogatására? Puzyna azt válaszolta, hogy nincs jelöltje pro, hanem van kontra.

Amit azonban Puzyna nem mondott el, az az volt, hogy a zsebében formális parancsot hozott, amely roppant kellemetlen volt neki, és amelynek felolvasását szívesen átengedte volna másnak. Midőn ezt ki akarta eszközölni, egyik porosz biboros kiutasította. A konkláve titkárja kijelentette, hogy neki nem szabad; a legidősebb biboros, hogy ő nem akarja elolvasni az illető irást. Kétségbeesésében egyenesen Rampollához fordult, aki kijelentette, hogy ezt a dolgot a biborosnak a saját lelkiismeretével kell elvégezni.

Mikor tehát a többi biborosok épen szavazócéduláikat írták alá, a krakói érsek felállt, és felolvasta az irást, melyen szószerint ez állott:

Honori mihi duco, ad hoc officium jussu altissimo vocatus, humillime rogare Vestram Eminentiam, prout Decanum Sacri Collegii Eminentissimorum Sacrae Romanae Ecclesiae Cardinalium et Camerarium S. R. E., ut ad notitiam suam percipiat idque notificare et declarare modo officioso velit, nomine et auctoritate Suae Majestatis Apostolicae Francisci Josephi, Imperatoris Austriae et Regis Hungariae, jure et privilegio antiquo uti volentis, veto exclusionis contra Eminentissimum Dominum meum cardinalem Marianum Rampolla del Tindaro.

Romae, 2. Augusti 1908.

† J. Card. Puzyna.

(Miután erre legmagasabb parancs által felhivattam, bátor vagyok Eminenciádat, mint a szent kollegium dékánját és a római szentegyház kamarását alázatosan kérni, vegye tudomásul, hivatalosan jegyezze meg és hirdesse ki, hogy ő apostoli felsége, Első Ferenc József Ausztria császára és Magyarország királya régi jogánál és privilégiumánál fogva kizárási vetojogát általam Mariano Rampolla del Tindaro ő Eminenciája ellen kimondja.)

A királyi közbelépés nem maradt válasz nélkül. A biborosok dékánja azonnal felállott, és kijelentette:

— Ezt a közlést a konkláve sem hivatalo-

san nem veheti tudomásul, sem számba nem veheti.

Rampolla a következő szavakkal protestált:

— Sajnálom, hogy a pápaválasztás ügyében egy világi hatalom ily súlyosan beleszólt az egyház szabadságába és a szent kollégium hatáskörébe, én ez ellen a *leghatározottabban tiltakozom*. Ami az én szerény személyiségetem illeti, kijelentem, hogy *ennél reám nézve kellemesebb és felemelőbb nem is történhetett volna!*

Miközben beszélt, a hangja ércesen csengett és az arca sápadt volt. Ebben a pillanatban — írja a „szemtanu” — nem volt Rampollának az egész konklávában egyetlen ellensége sem . . .

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradhegyaljai bortermelők egyesülete végrehajtó bizottsága felkéri az érdeklődő szőlőbirtokos urakat, hogy az alapszabálytervezetnek folyó március hó 20-án d. e. 11 órakor leendő megvitaása céljából a városháza földszinti tanácstermében minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek. A végrehajtó bizottság megbízásából: *Bódy Bódog*.

(*) A *Jókodv asztaltársaság* szombaton este ünnepli meg március tizenötödikét *Schriber József* vendéglőjében. Az ünnepély után társas-vacsora lesz.

A félreértett összeírás.

(Zavarok a választási statisztika miatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 18.

Előrelátható volt, hogy a választói reform dolgában elrendelt összeírás, a mely a husz éven felüli állampolgárok statisztikáját van hivatva összeállítani, félreértésekre és zavarokra fog okot adni. Ilyen következményel vannak az összeírásnak a *kisjenői* járás községeiben, a hol a lakosság egy része megtagadta az adatok szolgáltatását az összeíró közegeknek.

Zarándon egy irnokot, a ki az összeíró lapokkal házról-házra járt, *néhány házba nem akartak beengedni*. Az irnok erélyesebb álláspontjára megrohanták, nagy csődület támadt s kicsibe mult, hogy komolyabb baj nem történt.

Miután a járás több községeiben történt ilyen eset, *Csakay Gyula* főszolgabíró ment ki ezen helyekre, hogy kihallgatásokat folytasson. Zarándon vagy tíz-tizenkét embert hallgattak ki a kik azonban mind különbözőképp vallottak. Egyik azt mondta:

— Azért nem akartuk az irnokot beengedni, mert a *gyerekek félnek a fekete ruhás embertől*. A multkor, a mikor egy fekete ruhás ember jött, a gyerekek a kemencébe bujtak.

Ezt a vallomást többen ismételték. Egy másik pedig, a ki különben a kihallgatása alkalmával ittas volt, azt mondta, a mikor a főszolgabíró kérdezte, hogy miért nem mondta be nevét az összeírónak:

— *Én nem adom a seavacatoma!*

Azt többen hiszik, hogy olyan választásféle van, azért huzódoznak a dologtól. Egyáltalán, odahaza senki se akarja az adatokat bemondani; mikor a község házára hívják és megértelmezik, hogy miről van szó, akkor engedelmessé válnak s aláírják az összeíró lapot.

Érdekes, hogy a zarándi *szociálisták* megsürgönyözték a dolgot a *Szabad Szó* című szociáldemokrata lapnak, kérdvén, hogy mitévők legyenek az összeírással szemben. A *Szabad Szó* azt válaszolta, hogy csak hagyják magukat nyugodtan összeírni. Azóta rendben megy a félreértett statisztika-csinálás.

TANÜGY.

(—) **Ováció a zenedében.** Az aradi zenedé növendékei és tanári testülete szép ünnepélyt rendeztek *Krispin József* névnapjára alkalmából, ma este. Az ünnepély az intézet nagytermében folyt le, hol a tanárkar nevében *Kalotzky Vilma* tanárnő fejezte ki szerencsekívánalmait, ezután *Zimmermann Olga* nyújtotta át a növendékek emléktárgyát, *Vereár Hermina* pedig egy hatalmas virágcsokrot. Az ünnepelt mély meghatottsággal fogadta a szeretet és hála e jelét, kérve növendékeit, hogy soha meg ne szünjenek a zenét s az azért fáradozókat szeretni.

Tűzkatasztrófa

egy leányiskolában.

(Két leány szerencsétlensége.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 18.

Egy budapesti női pariskolában ma reggel megrendítő szerencsétlenség történt. A leánykák az igazgató nevenapja alkalmából élőképpel és szavalattal akarták leróni a hálájukat. Két leányka, akik a hála angyalát jelképezték, a borszesz lámpától meggyulladt és halálos sebet szenvedett. A megdöbbentő szerencsétlenségről a következő részleteket jelenti tudósítónk:

Budán, a bécsi-ut 42. szám alatt van az ujlaki polgári leányiskola és ezzel kapcsolatosan a női pariskola. Az intézetnek dr. *Göze József*, a hírneves tanügyi író az igazgatója. Az intézet minden esztendőben megünnepli az igazgató nevenapját, amely március 19-én van. Az idén elhatározták, hogy élőképet mutatnak be, amelyben a növendékek hálájukat fejezik ki. Két leánykának, a 15 éves *Wittek Irmának* és a 16 éves *Weisz Etelkának* osztották ki a hála angyalának a szerepét.

Ma reggel az egész iskola növendékei ünneplő ruhában jelentek meg. A színpad a második emeleti zeneteremben volt felállítva. Itt gyültek össze a növendékek és a tanári testület. A szomszédos teremben, a mely a polgári iskola IV. b. tanterme, az élőkép szereplői készülődtek az előadásra. *Wittek Irma* és *Weisz Etelka* lenge fehér ruhában jelentek meg. Felöltözték már a papirosból készült fehér szárnyakat is, amikor *Wittek Irma* észrevette, hogy kibontott haja lincs kisütve.

A leányka elkérte a szolgától a borszesz lámpát, amelyet a tanteremben meggyújtott, hogy azon a fodorító vasat megtüzesesse. Eközben valahogyan felborult a lámpa és a láng belekapott a leányka könnyű fehér ruhájába, amittől meggyulladt a mellette álló *Weisz Etelka* ruhája is. A teremben levő leánykák között iszonyu riadalom támadt. Az égő lángok láttára mindenki elvesztette a fejét és a gyermekek rémes:

— Tűz van! Tűz van! — kiáltással rohantak a folyosóra.

A rémes sikoltásra a szomszédos zeneteremből a folyosóra siettek a tanárok és *Mora István*, a szavallat tanára, meg *Hoppe Rezső* zenetanár a tanterembe akartak sietni, amikor onnan lángba borult ruhával, égő szárnyakkal, jajveszékelve futott ki a két leány. *Mora István* pillanat alatt a felöltőjével borította be az égő *Wittek Irmát*, aki azonban ledobta magáról a felöltőt és tovább szaladt. A rémület fejét vette mindenkinek. *Bence Sándor* iskola szolga és a felesége vizes pokrócokat kerítettek, amivel azután borították a leánykákat. Ezalatt a többi növendéket az első emeletre vezették. Az összeégett leányokhoz dr. *Gebhardt Ferenc* az iskola egészségi tanárát hív-

ták, aki enyhítő balzsammal kente be a leánykák sebeit. *Wittek Irmáról* a ruha teljesen leégett és egész testét, elborították az égési sebek. *Weisz Etelkának* is egész felső teste összeégett. Amikor a mentők megérkeztek, dus fekete hajában még mindig lappangva égett a tűz. A mentők *Witteket* a *Margit-kórházba*, *Weisz Etelkát* pedig a zsidó kórházba szállították.

A harmadik kerületi rendőrkapitányságról dr. *Sajó Sándor* rendőrkapitány ment a helyszínre, ahol megindította a nyomozást. A rendőri nyomozás megállapította, hogy a leánykák saját vigyázatlanságuk áldozatá

A két leánykán kívül *Bence Sándor* hivatalosolga és a felesége a kezén szenvedett súlyosabb sebesülést.

A két összeégett leányka jóbarátok voltak. *Weisz Etelka* édesanyjánál, *Weisz Adolfné* magánzónónél lakott az *Izabella-utca 77. szám* alatt. *Wittek Irma* szülője ó-budai napszámos. Mindkettő állapota veszélyes.

Weisz Etelka a zsidó-kórház 20. számú kórtermében, a 9. sz. ágyban fekszik. A rendőrségi kihallgatásakor azt vallotta, hogy az élőkép címe *Jancsi és Juliska* volt. *Wittek Irma* a terem közepén bodorította a haját, amikor a ruhája meggyulladt. Futásnak eredt és *Weisz Etelka* mellett szaladt el. A leányka haja ki volt bontva és társnője égő ruhájától a haja fogott lángot. Így adta elő szerencsétlenségének a történetét. *Wittek Irmát* még nem lehetett kihallgatni.

HIREK.

— Személyi hír. *Neuman Armin dr.* és *Wolfner Tivadar* országgyűlési képviselők ma Aradon időztek, s a napot jobbjára *Nemess Zsigmond dr.* orsz. képviselő társaságába töltötték.

— Az új pécsi püspök. Bécsből jelentik, hogy a király *Fischer Gelbrie Agoston dr.*; a bécsi Pazmaneum eddigi igazgatóját nevezte ki pécsi püspökké.

— Százezer korona a béke öröme. Annak az általános öröme, amely a parlamenti békekötést nyomán követte, tagadhatatlanul leginpozansabb megnyilatkozása eddig az, amit fővárosi tudósítónk táviratoz. A *Grödel testvérek* erdőgazdasági cég ma a helyreállt béke öröme *Felitzsch Arthur* báró képviselőházi-alelnök kezébe százezer koronát tett le, hogy azt a miniszterelnök valamely jótékony célra fordítsa. *Tisza István* gróf miniszterelnök *Felitzsch* kérésére elhatározta, hogy ezt az összeget a *kolozsvári vakok intézetének* felsegélyezésére fordítja.

— A kereszt az egyetemen. Fővárosi tudósítónk írja: A „klerikális” egyetemi ifjak, a mint ismeretes, 1901. szeptember 18-án az egyetem tanácsától a keresztnek az egyetem falaira való kifüggesztését kérték. Kérésüket akkor nem teljesítették, a mire a következő évben március 18-án, önmaguk függesztették ki a keresztet. A kereszt kifüggesztési évforduló alkalmából, mint eddig minden évben, ma is küldöttség kereste fel *Heinrich Gusztáv dr. m. o.* tanácsos, rektort és memorandumot nyújtott át neki, a melyben újlag kéri a kereszt kifüggesztését. Az ifjuság szónokának, *Alleram Gyulának* beszédére válaszolva a rektor kijelentette, hogy a mostan különösen zavaros, feszült és háborgó politikai viszonyok miatt legalább a közeli jövőben *aligha lesz az ifjuság kívánsága teljesíthető*.

— Az államtitkár, mint diszpolgár. Fővárosi tudósítónk írja: Marosvásárhely város tulajdonképpen *Sándor János* belügyminiszteri állam-

títkárt diszpolgárrá választotta. A diszpolgári oklevelet ma délután egy óraker a főispán vezetésével küldöttség adta át Eándor János államtitkárnak, aki meleg szavakban köszönte meg a megtisztelő kitüntetést. Délután két óraker az államtitkár megvendégelte a küldöttséget.

— **A letartóztatott lippai kereskedők.** A lippai „Róth József utóda” cég tagjainak: Róth József és Jellinek Ignác bűnügyében eddig nem történt fordulat. A cég hiteselei, akik meglehetősen nagy számmal vannak, annak anyagi helyzete felől szerzik az adatokat. A cég váltóadóssággal révén az aradi piac erősen érdekelve van: egy aradi szesznyagykereskedő 70.000 kor., egy aradi pénztintézet 60.000 korona, két aradi pénztintézet 30—30.000 korona, s végül egy aradi pénztintézet 10.000 korona összeg erejéig. A legutóbbi napok során valószínűvé vált, hogy a cég vagyona csődöt fograk kérni.

— **Lemondó hercegérsek.** Bécsből telefonálják: Eucher Simon dr. brixeni hercegérsek lemondott állásáról és lemondását a pápa elfogadta. A nyolcvannyolc esztendőes hercegérsek lemondása hajlott korára való tekintettel történt.

— **Egy gyáros gyilkossága.** Bécsből jelentik, hogy tegnap éjjel a Mozart kávéházba részegen állított be Grimm gyáros. Valamit ivott, és mikor fizetésre került a dolog, a pincér figyelmeztette, hogy egy más alkalommal valami csékélységgel adós maradt. Grimm erre úgy feldühösödött, hogy revolvvert rántott és a pincért főbe lökte. A pincér azonnal meghalt. A gyilkost letartóztatták.

— **Az állam erdővásárlása.** Máramaros Szigetről írják: A havasmezői nagy erdőbirtokot, mely régebben a gróf Teleki családé volt és átment Haas és Deutsch tulajdonába, az állam megvette. A számbavétel Havasmező (Ruszpolyána) e napokban kezdődik meg. A máramarosi erdőszámvevőség főnöke Havasmezőre utazott, hogy mint szakközeg jelen legyen az összeheslésnél.

— **Jászai Mari a szegedi főrabbinál.** Jászai Mari, aki ez időszerint Szegeden vendégszerepel, tegnap meglátogatta dr. Löw Immánuel szegedi főrabbit. Ennek az érdekes látogatásnak az előzményel is érdekesek. A lelkesedés vitte oda. Egy sajtóságos érdekes levél magyarázza meg ezt a látogatást. A levelet Jászai, dr. Janovics szegedi szinigazgatónak írta, amikor a vendégszereplés miatt tárgyalt vele. Színészeti dolgokról ugyan kevés volt benne, annál több a szegedi főrabbról, akinek a szent beszédeit éppen akkortájt olvasta a nagyazszeny. Hogy ezek az egyházi prédikációk milyen hatást tettek rá, azt legjobban mutatja az említett levél itt közölt töredéke:

„Kérem továbbá, hogy keresse fel a ma élő legnagyobb, legfényesebb lelkű magyart, dr. Löw Immánuel főrabbit és mondja meg neki, hogy személyesen megyek el hozzá, hódolattal köszönöm meg neki szent beszédeit. Valóban szent beszédek ezek. Megszentelték őket a lángoló hazaszeretet, amire ma nagyobb szükség van a magyarnak, mint a mindennapi kenyérre. Azt érzem, hogy városról-városra, faluról-falura kellene zarándokolnom és ezeket a beszédeket a magyarul értő emberek fülébe, lelkébe, a vérebe bele imádkozni, az angyalok trombitájával beharsogni s ha másként meg nem értik, tűzzel beléjük égetni; mert sohase volt a magyarnak nagyobb szüksége arra, hogy hazáját szeresse, mint most. Hogy is lehet az, Uristen, hogy amíg egy akkora hazafi él közöttünk, mint Löw rabbi, annyi talpnyaló, önző érdekhajhász nem bujik szegényletében a föld alá. Széchenyi István képe az én oltáom: mondja meg kérem Löw rabbinak, hogy még az ő képet függesztsem melléje, hogy lelke minden nap lerója iránta tisztelem köteles adóját.

Meg akartam mindezt Neki magának írni, de valójában nem tudtam, hogy kezdjem el; mert a lelkem a tollam előtt röpködött és tul-szárnyalt minden földi kifejezést. Azért határoztam el azt, hogy szóval mondok el neki háladásumat.”

Tegnap aztán meg is tette. Beváltotta ígértét. Meglátogatta a főrabbit.

— **Krajcáros lapok fuziója.** A Budapesten megjelenő *Kuruc Ujság* és *Uj Hírek* című krajcáros lapok a mai napon fuzionáltak, s ezentul *Uj Hírek* címen jelennek meg. A fuzionált lapoknak *Attila* Endre a felelős szerkesztője, aki eddig is szerkesztője volt az *Uj Hírek*nek.

— **Erdőégés.** *Solymoson* mint ottani levelezőnk írja, folyó hó 17-én a déli órákban kigyult a váromhoz közel fekvő fiatal erdő. Az oltást a községbeli lakosság végezte, melynek nagy nehezen sikerült a tüzet még mielőtt nagyobb mérvet öltött volna elfojtani. Az elpusztított terület körülbelül 5—6 holdat tesz ki, melyen a facsemetek tönkre mentek. A tűz keletkezésének oka valószínűleg bosszu műve, miután azon a területen a legeltetés el van tiltva. A csendőrség a tetteseket nyomozza.

— **Uj jogtudor.** *Kronner* Géza aradi ügyvédjelölt a kolozsvári egyetemen letette a jogés államtudományi doktorátust. Holnap délelőtt avatják föl.

— **Értekezlet a kereskedelmi miniszteriumban.** Fővárosi tudósítónk írja: A kereskedelemügyi miniszteriumban *Serényi* Béla gróf államtitkár elnöklété mellett értekezletet tartottak, az iránt, hogy a Máv. kezelésében levő helyi érdekű vasutak ötezer kilométert felőlelő hálózatából kétezer kilométernyit motoros üzemre rendezzenek be. Miután ez a terv már a legközelebbi időben megvalósítással kecsegtet, az értekezleten a helyi érdekű vasutak legelőkelőbb képviselői igen számosan vettek részt.

Nagy vonásokban megállapították, hogy mily feltételek mellett történjék a motoros üzeművé való átalakítás. Határozatba ment az is, hogy ez az átalakítás mindenekeiőtt olyan vonalakon fog megtörténni, amelyek fontos közlekedési gócpontokat kötnék össze, amelyeken a kivétel nem ütközik nagy akadályokba és amelyek technikai hátrányokkal nem jár az átalakítás. Elhatározták továbbá, hogy azon vonalakon, amelyeknek emelkedése több mint tizenöt százalék: egyelőre eltekintenek a motoros üzem behozatalától. A motorok és mellékkocsik beszerzési költségeinek finanszírozásáról a Máv. gondoskodik, még pedig oly módon, hogy a költségek öt százalékos kamatját maga a Máv. viseli, míg a helyi érdekű vasutak kötelesek lesznek két egész egytized százalékos annuitással 25 év alatt amortizálni a motorok és mellékkocsik árát. A jelen voltak valamennyien megegyeztek a fentiekben és elhatározták azt is, hogy a motorokat részben az államvasuti gépgyár, részben a Ganz és társa cég fogja szállítani, míg az összes mellékkocsik szállításával az utóbbi céget bízzák meg. Körülbelül 180—200 darab, különféle módszerű motor beszerzését vették tervbe. Ugyancsak budapesti tudósítónk jelenti, hogy a cs. és kir. szab. déli vaspályatársaság a múlt év őszén *barcs-pakráci* vonalán tett motorokcsik próbajáratát után elhatározta, hogy személyszállító motorokcsik-közlekedést fog életbe léptetni f. évi április hó 1-étől *Barcs-Tereszovac*, illetőleg *Tereszovac-Selatina* között.

— **Letartóztatott román katonatiszt.** Sikerrült fogást csinált tegnapelőtt a petrozsényi csendőrségnek egy őrjárata a határszéli Szurduk-szoros közelében. Ezelőtt két héttel ugyanis, a határszéli csendőrség arról értesült, hogy a román hadseregnek egyik *Krajován* állomásozó lovasezred segédtisztje *Borusacu* Filemon az ezredpénztárak elűzése után közel *húszezer frankot* ellopott és a pénzzel együtt megszökött az ezredtől. A megejtett nyomozás szerint a tolvaj valószínűleg Magyarország felé vette útját, ennél fogva a határállomásokon állandóan

figyelemmel kísérték az átutazókat. Tegnapelőtt a szurduki szoros körül cirkált egy csendőrorjárat, amikor egy román parasztruhás öltözött embert vettek észre, aki gyorslépéssel akarta a csendőroket elkerülni. — A két csendőronek feltűnt az ember, mert a ruházata is inkább a romániai parasztokéhoz hasonlított s azért megállásra és igazolásra szólították fel. Egy közeli román faluból valónak mondotta magát, de magaviselete és beszédmódora elárulták, hogy nem köznséges ember. A csendőroek bekisérték az elfogott embert *Vulkánra*, a hol megmotozták. Irományokat nem találtak nála, de mikor levetkőztették, az ellopott pénzt néhány száz frank hiányával megtalálták nála, a mi a derekára volt kötve. A felsőruha alatt talált fehérneműekben megtalálták a ruha tulajdonosának a monogramját is, a miből megállapították, hogy az elfogott ember *Borusacu* Filemon, a betörő főhadnagy, amit aztán ő maga is elismert. Kihallgatása alkalmából elmondta, hogy *Krajovácból* történt szökése után két napig bolyongott s ekkor egy pásztoroknyhóban buzta meg magát és éjjel, mialatt a pásztorok aludtak, ellopott tőlük néhány ruhadarabot s azt magára öltve menekült tovább, mindenütt a Zsil folyó mentén s így jutott el a szurdki szoroshoz, ahol szerencsésen át is jutott, de alig egy órával később már elfogták. A szökevényt egyelőre átadták a járásbírósnak.

— **Merénylet egy vonat ellen.** *Fiuméből* táviratozzák: A déli vasut Szentpéter-fiumei vonalán közlekedő vasut ellen egy ismeretlen tettes többszörös merényletet kísérelt meg. Ezelőtt egy hónappal a vonat mentén földcsuszamlás folytán a vasuti sín földdel volt borítva. Nagy baj azonban nem történt, csak a gépben esett némi kár. A vasut azután védelmet emeltetett és mégis később ugyanazon a helyen ismét földcsuszamlás volt. A vizsgálatra kiküldött bizottság konstataálta, hogy a földcsuszamlás nem természetes módon történt. Szerencsétlenség azonban most sem történt. Egy héttel ezelőtt a fiumei gépgyár közelében a vonalon két kilónyi kő feküdt, de a vonat azt minden baj nélkül leseperte a vágányról. A merénylet mindig ugyanazon vonat ellen kíséreltetett meg, a melyet mindig egy gépész vezetett. Tegnapelőtt a vasuti őr anonym levelet kapott, a melyben a levél írója azt tudatja, hogy míg a vonat gépsészét Fiuméből át nem helyezik, esetleg *dinamit merényletet fog elkövetni*. A rendőrség ébren őrködik az illető helyen és attól félnek, hogy a merénylő — másutt — a vonal mentén lévő sűrű erdőktől védve észrevétlenül tehet újabb kísérletet, a melynek nemcsak a gépész, de az utasok is áldozatul eshetnek.

— **A tizedik aradi gyógyszerár.** Arad város közigazgatási bizottságának legutóbbi ülésén szóba került a tizedik aradi gyógyszerár felállításának ügye is. Megemlékeztünk akkor azokról az okokról, amelyek indokoltá teszik, hogy a külvárosnak is legyen gyógyszerára. — Ebben az ügyben ma a következő levelet kaptuk:

Tekintetes Szerkesztőség! Örömmel olvastuk az *Aradi Közlöny* március 8-iki számában, hogy a tizedik aradi gyógyszerár kérdésével a hivatalos körök is komolyan kezdtek foglalkozni. Így mi is erősebben és erősebben kezdünk bizni, hogy a régen óhajtott gyógyszerárügy végre valahára szerencsés megoldásra talál. Az ügy ujabban a városi orvosi hivatal kezébe került tanulmányozás és véleményes jelentés végett. Egy kérésünk lenne a tisztelt főorvos urhoz. Ismerjük szép tudását, fáradhatatlan, lelkiismeretes munkásságát. Foglaljon hát állást a külváros érdeke mellett, mert ami a külvárosiak érdekét, közegészségét il-

leti, nem csak tizedik, de a tizenegyedik palikának felállítását is eléggé indokolt lenne Mert a míg a *Sarkadi és Erzsébet-városi* szegény ember, vagy cseléd, hogy az *Újtelepet* ne is említsük, be megy a belvárosba gyógyszerért, addig a beteg már könnyen Szent Péter előtt áll, és a más világra kér bebocsájtást. Mi külvárosiak is adófizető polgárok vagyunk, nekünk is drága az élet; tehát reméljük, hogy a mi érdekeink is csak úgy esnek a latba, mint a beváros lakóké. *Több sarkadi lakos.*

— Szegény asszonyok uszáli. Nehány fővárosi lapban sokatgerő kishirdetés jelent meg, melyben egyes állásközvetítők ajánlkoztak, hogy nagyobb uraságokhoz kulcsárnókat helyeznek el. A hirdetés elmondta azt is, hogy a Döbrentey-tér 6. számú vendéglőben adnak bővebb felvilágosítást. A rendőrség figyelmessé lett erre a hirdetésre s a detektívek kinyomoztak egy furfangos csalóbandát, amely a szegény asszonyok garasából csalta össze napi szükségletét. A vendéglőben letartóztatták *Szécsenyi Pál* budapesti születésű 34 éves, *Nagy László* 41 éves és *Grossberger Adolf* 38 éves foglalkozás nélküli embereket, akik a hirdetésre jelentkező szegény asszonyoktól pénzt csaltak ki bélyegilleték s táviratok költségei címén, a pénzen azután megosztották. Panaszos még eddig nem jelentkezett, de a csalókat előállították a főkapitányságra.

— Meggyilkolt uzorás. A szilágy megyei Boján községben véres rablógyilkossági merénylet történt tegnapelőtt éjjel. Ismert alak volt Szilágy megyében az öreg *Margineán Illés*, a ki, mikor a marhakereskedésből megszédült magát, visszavonult Bojánra, a hol uzoráskodással foglalkozott. Az öreg a legnagyobb furfanggal ulti ezt a jóljévedelmező foglalkozást, bár több ízben a bíróság elé került üzelméi miatt, de mindig kiudta magát vágni. Ezeknek az üzelmeknek véget tegnap három odavaló ember: *Gilla Pál*, *Godán Vazul* és *Florea György* bojáni lakosokat teljesen kifosztotta vagyonukból. Mindenüket eladta s az árverésen potom áron ő vette meg a helmikat. Ez a három ember bosszu esküdött *Margineán* ellen. Tegnapelőtt éjjel baltákkal fölfegyverkezve betörték az uzorás lakásába, a kinek a felesége éppen akkor távol volt egy vidéken lakó leányánál. A vén uzorást egyedül találta a szobában a három ember s a mikor a szobáját betörték, *Margineán* kiugrott az ágyból, de már nem volt annyi ideje, hogy a falon függő revolverét lekaphatta volna, mert az egyik rabló hátulról leütötte. Azután mindahárman megrohanták a vonagló embert, akinek a koponyáját teljesen összevagdalták. A gyilkosság után a rablók át kutatták az egész lakást s az ott talált 1360 korona készpénzt és több mint 7000 korona értékű váltót, valamint a könyveit, melyekben az adósok nevei voltak feljegyezve, elvitték. A pénzt felosztották maguk között a rablók, a váltókat és könyveket azonban elterítették. Az esetről csak reggel értesült a csendőrség, amely rögtön a három embert fogta gyanuba, a kik, mikor a csendőrök a pénzt megtalálták náluk, tetteiket beismerték. A gyilkosokat letartóztatásuk után bekísérték a törvényszékhez.

— Szerelmi dráma a Dunán. Regénybe illő szerelmi dráma játszódott le a napokban *O Mól-dova* közelében a Dunán. Ezen a részen ugyanis egy *Pietkoszics Jován* nevű ember bérelte ki a halászatot, aki moldovai embereket alkalmazott. Ezek között volt egy *Stojcsics Gyuró* nevű is, aki a téli időben is állandóan feleségével együtt a Dunaparra épített hal sztanyán lakott. A halászgazda gyakran kijárogatott a halásztanyára; még télen is, amikor pihentek a háló, de nem azért, mintha a halásztanya érdekelt volna, hanem a halász fiatal felesége miatt. A gyakori látogatásból szerelmi viszony fejlődött *Pietkoszics* és a menyecske között. Amíg a halászat még nem kezdődött, addig csak volt alkalmuk találkozni a szerelmeseknek, most azonban a halásztanya már benépesült s így nem lehetett módot találni a bizalmas együttlétre. Ugy akartak tehát segíteni a dolgon, hogy bevásárlás címen átmennek a Duna másik partján lévő szerb községbe. Kedden reggel, amikor *Pietkoszics* kiért a halásztanyához, a halászlányok már mind eltávoloz-

tak, csak *Stojcsics*, a tanyás maradt még otthon. A gazda felszólította *Stojcsics*ot, hogy vigye át őt és a *Stojcsics* feleségét a Dunán, hogy az asszony segítsen neki a bevásárlásnál. *Stojcsics* tudta, hogy mi szándéka van *Pietkoszics*nak az ő feleségével, de azért úgy tett, mintha mitsem sejtene. A mint beültek a csónakba, éppen egy vontató gőzös közeledett feléjük. Amikor a hajó közelébe értek, *Stojcsics* hirtelen megfordította a csónak orrát és egyenesen a hajó elébe vágott. A csónak felborult s a benne ülő két férfi és asszony elmerült. A mint a hajón észrevették a szerencsétlenséget, rögtön csónakot bocsátottak le, de csak *Stojcsics*ot tudták megmenteni, a másik kettőt nyomtalanul eltűnt. A megmentett halászlányt visszahozták a halászkunyhóba, a hol a csendőrség letartóztatta.

— A Porter-féle fényképek elővezménye ujjászervezve. Megemlékeztünk már arról, hogy Porter Vilmos Nagy Áruháza által több év előtt meghonosított fényképek elővezvénye újabban lényeges módosításoknak vetttetett alá. Az áruház ugyanis most a nagytárasokat saját műtermében készítetteti, amiáltal a képek az eddiginél sokkal jobban sikerülnek. Minden kép a megfelelő figyelemben részesül, s ez annyival fontosabb, mert tudvalevőleg a régiekkel keletű képek kivételén igen nagy gondosságot igényel. Mint eddig, úgy ezentúl is csupán s korona fizetendő a papírkeretért, ez a csekély összeg alig jöhet számításba a nagy értékkel szemben, melylyel az életnagyságu arcképek bírnak.

— Pályázatok, betöltendő állások. Hézagpótló, áldásos célú vállalat az "Országos Általános Pályázati Hírnap". Cselédeknek, munkásoknak van Magyarországon közvetítőjük, csak az értelmiségbeli álláskeresőknél hiányzik. Ezen hiányt célszerűen, olcsón hozzáférhetően pótolja nevezett lap, mely azonnali hírt ad az országban megüresedett összes állásokról, ez által minden álláskereső egy helyen központosítva, könnyen áttekinthetően megtalálja megüresedett állásokat, melyekre gyorsan pályázhat, mi által már igen sokan jutottak jó álláshoz. Szolgáltatás ez az alkalmazást adóknak is, mert minden megüresedett állást ingyen közzé tesz. Közzétettnek a hivatalos pályázatok, árlejtesek, szállítások is. Hetenkint megjelenve, minden számában számos állami, közigazgatási, magántisztviselő, gazdasági, hivatalszolgái, pénzügyi, kereskedésügyi, könyvelői, üzletvezetői, orvosi stb. állás van. Ingyen melléklete: "Házassulandók Lapja", melynek segítségével házassági célből könnyen, gyorsan ismerkedni lehet. Száma 40 fillér, mely levélszámban küldhető. Kiadóhivatal: Budapest, Erzsébet-körút 18. Képviselői fiókkiadóhivatalok vezetéseire, minden nagyobb vidéki városban kerestetnek. 321

— Aki kertjét szereti, szép virágokat és kitűnő konyhakerti terményeket akar, az fedezze meg szükségletét Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésében Budapesten, Rottenbiller-utca 88. A cég idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kivánatra mindenkinek ingyen küldi Ezen árjegyzék az általánosan ismert, világhírű, kitűnő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti és virágudonságoknak egész sorozatát is tartalmazza. 3439

— Házassági célből ismerkedni legbiztosabban lehet "Házassulandók Lapja" útján: ma, mikor a társas érintkezés, ismerkedés annyira meg van nehezítve, legelőszörűbb egy ilyen lap útján ismeretséget szerzeni, mely házassulandók között az egész országban és külföldön is elterjedt. Számos házassági ajánlatot férfiakról, különböző hozományú nőktől tartalmaz. Száma 40 fillérért küldetik az "Országos Általános Pályázati Hírnap"-pal együtt, mely utóbbi tartalmazza az országban megüresedett összes állásokat, pályázatokat. Kiadóhivatal: Budapest, Erzsébet-körút 18. 326

— Szoba illatek a legfinomabb minőségekben. 1 üveg 70 fillér Vojtek és Weisznál Aradon. 44

TÖRVÉNYKEZÉS.

Vádirat egy tűzkatasztrófa ügyében.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 18.

Múlt évi október 25-ikén, egy héttel a *Párisi Áruház* tűzkatasztrófa után, nagy szenzációt keltett Budapesten az a borzalmas hír, hogy *Schneider Dezső* fővárosi kereskedőnek a

József-körút 62. szám alatt lévő virágüzlete porrá égett és a 34 munkásleány közül három a tűzben elpusztult.

A tűz oly módon keletkezett a déli órákban, hogy az üzletnek félelemtelmes helyiségében elhelyezett terpentin-olaj, a mi a művirág gyártásához szükséges, leömlött a közvetlen alatta elhelyezett forrasztó üstbe, amely erre szétrobbant és egy pillanat alatt lángba börtotta az-egész helyiséget. A munkásleányok a szűk ajtón és a még szűkebb ablakokon keresztül rémülten igyekeztek az utcára menekülni; harmincegynek sikerült is a szabadba jutni, azonban három leány valósággal porrá égett a félelmetes lángtengerben.

A budapesti királyi ügyészség megindította a nyomozást, majd később a büntetőtörvényszék a vizsgálatot és ennek során kiderült, hogy úgy a háztulajdonos: *Lindenbaum Mór* fővárosi durgazdag vállalkozót, valamint *Schneider Dezső* üzlettulajdonost vétkekes gondatlanság terheli a tűzkatasztrófa és az ennek folytán bekövetkezett három haláleset előidőzésében. Megállapították hivatalosan, hogy *Lindenbaumnak* nem volt engedélye arra, hogy a porrá égett helyiséget gyárteleppé alakítsa át és ezt mégis megtette és pedig olyan módon, hogy különösen a szűk ablakokon keresztül való menekülést katasztrófa esetén csaknem lehetetlenné tette.

A lefolytatott vizsgálat eredményeként a királyi ügyészség vádiratot adott be a háztulajdonos és a kereskedő ellen. Ugy *Lindenbaum Mór*t, valamint *Schneider Dezső*t három rendbeli gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt kéri felelősségre vonni és megbüntetni. Az ügyészség vádirata ellen dr. *Vaisz Sándor* és dr. *Gal Jenő* védők kifogást adtak be. Azt hozzák föl, *Lindenbaumnak* utólagosan mégis sikerült az átalakítási engedélyt megkapni.

A budapesti büntetőtörvényszék vádtanácsa dr. *Ozárán István* elnöklése alatt a jövő héten foglalkozik a klasszikus pörrel.

§ *Tóth Bélát* fölmentették. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A budapesti büntetőtörvényszék mint sajtóbíróság előkelő közönség jelenlétében ma hirdette ki az ítéletet abban a nagyérdékű irodalmi pörben, amelyet ifjabb *Bokor József* sajtó utján elkövetett rágalmozás, illetőleg becsületsértés vétsége miatt indított *Siklósy László* országgyűlési gyorsíró és *Tóth Béla* ellen, mert *Siklósy* azt állította, hogy *Bokornak* az "Almafa" című pályadijat nyert egyfelvonásos boházata plágium és *Tóth Béla* ezt az állítást két Esti levélben megerősítette. Déli tízenkét órakor hirdette ki dr. *Agoraszti Péter*, a büntetőtanács elnöke az ítéletet. A bíróság mindkét vádlottat fölmentette, ugy a rágalmozás, mint a becsületsértés vádja alól. Az ítélet ellen a magánpanaszos képviselője, *Ságo Gyula* dr. fölbevezést jelentett be.

§ *Ártatlanul elítéltek*. Egy *Linz* mellett fkvő faluban 1898-ban meggyilkolva találtak egy öreg szakácsnőt, akit a gyilkosa kirabolt. A megindított nyomozás a *Gietzinger* nevű házaspár, valamint *Gietzinger*nének a kedvesét, egy *Harter* nevű embert találtak gyanusnak, mire mindhármat letartóztatták és az esküdtbíró elé állították. Az esküdtök az asszonyt és kedvesét vétkekesnek mondták s a bíróság halálos ítéletet hozott. Ezt az ítéletet kegyelemből 20 évi fegyházra változtatták. A férjet fölmentették. Három évvel ezelőtt *Harter* meghalt a fegyházban. Most aztán véletlenül kiderült, hogy az elítéltek ártatlanok voltak a bűnben. A gyilkos valami *Kaufmann Mátyás* nevű napszámos, aki az öregasszonyt kudarabbal agyonülötte és kirabolta. Tette elkövetése előtt egy *Miatyánkot* imádkozott, hogy a vállalata jól sikerüljön. Véres tette elkövetése után pe-

dig elment a paphez és meggyőzte a vétkét; a pap követelte, hogy jelentkezék a bíróságnál, de a napszámos tekintettel a családjára, nem volt hajlandó ezt megtenni. A bűn most, hat évvel utóbb, a gyilkos feleségének fecsegése révén kiderült, mire Kaufmann letartóztatták. Az esküdtszék előtt Kaufmann beismerte a bűnt; erre 20 évi fegyházra ítélték. Az eddig ártatlanul szenvedő Gietzingerné 18 000 korona kártérítésért beperelte a bíróságot.

Félbenmaradt regény.

(Szerelmem a rendőrség előtt.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 18.

Az ablakon át betörő márciusi napfény sokáig ott incelkedett a kék papirosra írt panaszos ügyek aktái mellett heverő levélköteg színes, illatos papirosán, megcsókolta a piros tintával írt sorokat, s mintha versenyezni akart volna azzal a tavaszi hangnappal, azzal a melegséggel, amit azokba a színes, illatos levelekbe belehelyezett a szerelem. A kapitány ur orrára tette a szemüvegét, összeráncolt homlokkal kezdte kibontani a selyemszalaggal átkötött levelesomót és nézte, forgatta, olvastatta oly egykedvűen, oly unalmas képpel, mintha valami jelentés lett volna tyuklopásról.

A nő jobbról állt, a férfi balról. A nő szemé vörös volt a sírástól. A férfi piros volt a haragtól.

On írta ezen leveleket a kisasszonyhoz? kérdezte a kapitány.

Nem tagadom, én írtam. De mondhatom, uram, hogy a szerelem tökéletesen elvette az eszemet.

Tehát beismeri, hogy szerelmes volt?

Azt nem, csupán az eszem ment el. Előbb ez eszem hibázott meg, aztán jöhetett a szerelem.

A nő izgatottan tépdeste zsebkezdőjét.

Most is hazudik, nem igaz egy szava se. Azt mondta az ismeretségnök első napjában, hogy én miattam kergette el a feleségét. Örültem belém szeretett. Ezek a levelek tanúim arra, hogy feleségül is akart venni. Minden negyedik sorban ötször ígér házasságot és hatszor esküdik arra, hogy ha meg nem hallgatom, a vízbe ugrik. Tessék megnézni, kapitány ur, mindenütt úgy szólit: Egyetlen Macám! Tehát én voltam az egyetlen. A feleségét, aki Kis-Zomborba élt szüleinél, ki nem állhatta. Azt mondta róla, hogy süket, vak, sánta. Tessék megnézni benne a levélben. Nos, én hittem neki. Nem vagyok vak, sikot, sán a. Megesküdött, hogy százezreszter a szobor vagyok a feleségénél. Én hittem neki, közös háztartásra léptünk. Ami kis pénzem volt, az ügyvédnek hordta, hogy siettesse a válópórt.

Megjegyzem, hogy sohsem vittem pénzt az ügyvédnek. Eszembe se volt, hogy elváljak a feleségemtől. Imádom most is!

No tessék! akkor a korcsmába vitte a pénzemet. Két hónapig együtt laktunk. Ugy éltünk, mint a párosgerle.

Az nem igaz! — vág közbe a kapitány, mert én kiálhatatlan természetű vagyok.

Elég nem szép. Egyszer azt mondta, hogy el kell utaznia, két napig oda lesz. Gyanús volt a dolog. Két nap múlva sem jött haza. Mentem Kis-Zomborba. Hát amint beérek a faluba, kit látok, mind ezt a jómadarat és kiwel, uramfia, mint a saját feleségével. Botrány, gyalázat, ha nem szégyenleném magamat, elajulnék.

Sohse ájuljon — mondja a férfi — hanem adja ide a ruháimat. Kibékültem a feleségemmel, beláthatja, hogy a családi kellemetlenkedés alkalmából szempontjából önnel együtt nem lakhatom. Két hét óta mindig ebben a ruhában járok. A feleségem el akar tőlem válni a ruhák miatt. Követeltem a ruháim kiadását.

Nem adom, megtartom emléknék és intő példának arra, hogy mily gyalázatosak a férfiak!

Nincs joza a megtartásra, asszonyom — mondja a kapitány.

— Nincs? És az én két havi szerelmem, az én forró hűségem, fáradozásom, főzéseim, mosásom, sütésem?

— Asszonyom, még három láda ruhával sem lehetne megfizetni, kielégíteni önt. Adja vissza békességes uton.

Jó van, de én követeltem a leveleimet. Majd elküldöm a feleségének.

Kapitány ur, kérem a leveleim letartóztatását — könyörgi a férfi.

Azt sem tehetem — feleli a kapitány. — A ruha az öné, a levél a kisasszonyé. Bíme hetnek.

A kisasszony felkapta leveleit és megvető pillantással mérte végig azt a szerencsétlen férfit, akit a balsors féluton megállított és visszakergetett a saját felesége karjaiba! Mily botrány!

NAPIREND.

Március 19. Szombat. Róm. kath. naptár: József. — Protestáns naptár: József. — Israelita naptár: Sabbat, Wajikra. — Görög-keleti naptár (március 6.): Anno 42 vértanú. — A nap két 5 óra 51 perckor, nyugszik 5 óra 53 perckor.

Kölessey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtti 11 1/2—12 1/2 óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 1/2—2 1/2 óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Krekijemuseum helyisége melletti ülésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Nyugaton elvélve csapadék, keleten éjjeli fagy.

Március 19. Az aradi királyi főgymnázium Petöfi-önképzőkörének ünnepélye este 6 órakor (Lyceum.) — Az aradi atletikai klub házi versenye este 6 1/2 órakor (Polgári fiúiskola.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A tavaszi vásár.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 18.

A rendes tavaszi vásároknál is lanyhábban indult a mostani. Ugy áll a dolog, hogy Aradnak ma már egy igazán élénk forgalmu vására van: az őszi. Akkor legnagyobb az állatfelhajtás és fejlődik ki az országsterre híres dió- és szilva-vásár. A többi jóval gyöngébb ennél.

A ma megindult országos vásár igen lanyha forgalom mellett indult meg. A kirakó vásárnak kevés közönsége volt s egyáltalán az idegenforgalom igen mérsékelt arányokat öltött.

Az állatvásár is hasonlóan fejlődött. A szarvasmarha vásáron igen gyenge felhajtás, ellenben élénk kereslet volt, ami meglehetősen magas árakat eredményezett. Legkisebb volt a főlhajtás órkében, párja 500—900 korona árral kelt el; valamivel nagyobb volt a forgalom fejős teheneokon, párja: 180—400 korona. A sertésvásárra is kevés felhajtás volt, még mindig a régi mezei katonai eslokra valamivel töltöttek.

Aradi heti gabonavásár.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 18.

Gazdáink már türelmetlenül várják a szárazabb időjárást, hogy tavaszi mezei munkájukat folytathassák.

Az országos vásár miatt a gabonahozatal csekély volt ma: alig 4—500 mm. buza és 300 mm. tengeri, mely napi fogyasztóink birtokába jutott.

Az üzlet igen sítány; lisztkiviteünk szűnetel, miáltal a gabona fogyasztásban legnagyobb tényezőink tartózkodó állaspontra helyezkedtek és alig van kilátás rá, hogy a helyzet megjavuljon.

Mai gabona-árak: Az árak, 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

- Buza I-ső minőségű 7.40—7.50.
Buza közép 7.10—7.35.
Tengeri 4.80—4.90.
Rozs névleges jegyzés 5.80—5.90.

Arpa névleges jegyzés 4.90—5.00.
Zab névleges jegyzés 5.00—5.10.
Írányzat lanyha.

Budapesti áru- és értéktözsde.

Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.

Budapest, március 18.

Delitözede. Buzakinálat mérsékelt, vételkedv gyöngö. Kedvtelen irányzat mellett 7000 métermázsza került forgalomba, kezdetben 5 fillérrel olcsóbb, a zárlatnál tartott áron. Egyéb gabonanemek bányáatnak. Időjárás szép. Estitözede. Berlin 1/4 magasabb, Páris 5 olcsóbb.

Zárlat 12 órakor:

Table with 2 columns: Item (Buza, Rozs, Zab, Tengeri májusra, Tengeri júliusra, Repce) and Price range.

Zárlat 5 órakor:

Table with 2 columns: Item (Buza, Rozs, Zab, Tengeri májusra, Tengeri júliusra, Repce) and Price range.

Zárul 5 órakor:

Table with 2 columns: Item (Osztrák hitelrészvény, Magyar hitelrészvény, Leszámitolóbank részvény, Rima-Murányi vasúti részvény, Osztrák-magyar államvasuti részvény, Köszúti vasut, Városi villamos vasut) and Price.

IDEGENEK ARADON.

Március 17.

Fehér Kereszt szálloda Mangra Vazul vikárius Nagyvárad. Kohut Armán utazó Bécs. Salzmann Gusztáv vendéglős Battonya. Deutach Sándor utazó Budapest. Mangeliusz Henrik magánzó Nagyszobon. Begleiter Henrik felügyelő Nagyszobon. Kolbán Zsigmond utazó Bécs. Kornis Gábor utazó Bécs. Sonkovits Pál utazó Bécs. Felsenberg Henrik gyáros Bécs. Becker Márton utazó Budapest. Orava Armin utazó Budapest. Lobet Péter mérnök Brüsszel. Zenger Herman utazó Bécs. Bonart Leo mérnök Páris. Huszár Béla utazó Budapest. Shersfeld Lipót utazó Budapest. Waller Samu utazó Brunn. Schwarz Alajos utazó Budapest. Gyurán Teréz magánzó. Serber József utazó Bécs.

Központi szálloda. Szeicz Frigyes tanító Lőkőshaza. Schwarz Artur gazdálkodó P. Homok. Schwarz Gyula gazdálkodó P. Feketehalom. Ringer József utazó Bécs. Schliefer Zoltán utazó Budapest. Dostál Zsigmond utazó Grác. Serbán Koszta birtokos Kőrösbánya. Stern Gyula és neje fakeskedő Acsova. Deutsch Vilmos utazó.

ARADI KÖZLEKEDÉS.

Érvényes 1904. évi január hó 1-től.

Table with columns for ARADROL, ARADRA, Erdély felé, Temesvár felé, Szeged felé, Brád felé and their respective routes and times.

Könyv- és Papir- Bazár.

**A végeladás alatt volt
Révész Nándor-féle
könyv- és papirkereskedés
áruit
megvettük,**

és a megmaradt áruk, u. mint:
könyvek, regények, diszművek,
ifjúsági iratok, imakönyvek, jogi
és szakirodalmi művek, ugyszin-
tén üzleti könyvek, írópapírok,
levélpapírok, borítékok, diszlevél-
papírok, doboz-levélpapírok, vala-
mint az összes

könyv- és papirkereskedéshez tartozó áruk
az eddigi áraknál
tetemesen olcsóbban

Az elárusítási helyiség

Szabadság-tér 3. sz.

Deutsch Testvérek volt üzlethelyisége mellett,
(Reisinger-házba)
lett áthelyezve.

Kiváló tisztelettel:

INGUSZ I. és FIA

ARAD,

Alkalmi könyv- és papir-bazára.

CSARNOK.

Két férfi és egy nő.

Irtá: Burgin.

(Folytatás.)

Künn ezüstös köd rojtosodott egy jéghegy szélei köré és a jeges köd fölött a vörös éjjeli nap hosszú, kusza árnyakat vetett a hóra és a vidék fölé az ég világoskék kupolája borult. A konyhóban a levegőt a borsóleves, az égő olaj és a száradó bőr szaga tette illledtté.

A két férfi, az asszony és gyermek magukra voltak a konyhóban, még eszkimó-vezetőjük sem volt. Egyedül voltak a szörnyű pusztaságban, elszigetelve és a gyermek miatt nem mehettek tovább. Az expedíció többi tagjait csak három hét múlva várhatták vissza.

Blaine, a férfi, magas volt és szőke. Langton inkább barna volt, körülbelül husz éves és vagy tíz évvel fiatalabb a férjénél. Blaine csunya volt, Langton, akinek sűrű, fekete szakála volt, szép ember volt, bár szeme fényén meglátszott, hogy megvise a végtelen egyedülvalóság.

Mikor az asszony meghallotta a férje hangját, nem dudolt tovább, a gyermeke pedig újra nyöszörögni kezdett.

Az örökös nappal, az örökös napfény, az egyhangú csönd, a fehér hó, a kék ég, amin csak néha uszott lenge felhő, izgatottá tették Langtont. Es izgatottságát fokozta az asszony. Mindennap érintkezniök kellett a szűk, kis konyhóban, hol a bizalmas, szinte közvetlen egymás mellett való élés elrabolta az ifjú józan gondolkodását. Egyedül Blaine asszony volt számára a világon. Mikor elhatározta, hogy mister Blaine-nel és mistress Blaine-nel visszamarad a konyhóban, már nem tudott többé ellentállni hatalmas vagyanak. A férfi, egy vaserejű és rettenetes kitaratva férfi, hallgatag természetű volt, úgy hogy, az asszony Langtonnak és gyermekének társaságára volt utalva. Blaine látta, hogy Langton társasága kellemes az asszonynak, nem szólt semmit és folytatta tudományos megfigyeléseit, amik egész idejét lefoglalták.

Blaine fölemelte a bőrt, amely a konyhót kettéválasztotta és benézett a feleségéhez.

— Hogy vagy, Mary? A baby jól van?

Az asszony kedvetlenül szólt:

— Te vagy az? Nem jössz be?

— Így nem léphetek be — felelt Blaine — még egy sarkvidéki budoárba sem. A szakállam fagyos, nem csokolhatlak meg.

Blaine asszony fölemelte gyermekét a férjéhez. Langton hallotta, hogy a gyermek halaként nevet és ez elkedvetlenítette.

— Nem merek hozzányúlni, — hallatszott Blaine hangja. — Olyan, mint valami finom hóvirág.

— Ha megvacsoráztál, — szólt az asszony, — meleg vizet, hogy a babyt

— Meglesz. De...
jal a testét, mint az eszkimó... be olaj-
kás?

Blaine asszony haragosan tiltakozott és Blaine visszajött a konyhó külső osztályába. A két férfi nem szólt egymáshoz egy szót sem. Langton elkészítette a vacsorát. Blaine hozzálátott, Langton maga nem evett semmit. Vacsora közben a konyhó belsejéből hallatszott az asszony lágy éneke:

Oh, bright shines the sun on Hentley's green shawes,
The mavis and merlie are singing.

Mindig csak ezt a két sorát dudolta a régi dalmak. Blaine kinosan hallgatta és szórakozottan dohányt vágott a pipája számára. Elégedetlensége nyugtalaná tette Langtont, aki szólni akart, de ajkat megint összeszorította.

— Jobb volna, — szólt Blaine — ha Mary valami vigabbot énekelne.

Belőről az asszony halk, olvadó dala hallatszott:

Then you'll tak the high road and I'll tak the laigh
And I'll be in Scotland afore ye.

Blaine tréfásan szólt:

— Ez nyilván azt jelenti, hogy én kocsin megyek, te pedig omnibuszon.

— Sosem voltál költői lélek, — szólt közbe bosszusan Langton. — Ha többre becsülnéd ezt az asszonyt, jobban megértenéd.

Gyanakvón nézett reá a férj.

— Mig én odavoltam, ti összedugtátok a fejeteket, mi?

— Mit használt, — felelt keserű Langton — ha összedugtuk a fejünket, de nem élhetünk együtt.

— Minthogy a feleségemről van szó, tulajdonképpen szemtelenséget mondtál, Langton. De én nekem a könyvemem kell dolgoznom. Várjuk meg, míg a többiek visszajönnek, hogy eszedre térj. Az északi sark a fejedbe szállt.

— Fagyossága pedig a te szivedbe, — szólt Langton mély, dühtől remegő hangon. — Néha csodálkozom, hogy feleségül ment hozzád. Szegény, elhagyott árva volt, különben nem tette volna.

Blaine a pipáját tömte:

— Ma bolondabb vagy, mint máskor. Pszt. Mary szundítani akar.

Blaine asszony szava mind halkabb lett, mintha álomba foszlanék:

But me and my true love will never meet again
By the bonnie—bon nie banks of Loch-Lamond.

— Ugy-e, ez úgy hangzik, mintha boldog volna? — kérdezte gunyosan Langton.

— Boldog? Mit akarsz ezzel mondani? — szólt Blaine és a lábára szögezte a szemét.

— Te pokróclelkű, — szólt fokozódó dühvel de halkan Langton. — Tudd meg, hogy ő hetek óta most alszik először.

(Vége következik.)

S z e s z ü z l e t.

— Március 18. —

Mai jegyzéscink: Kész árú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Szárított moslék 12-80—13— korona mmázsánként.

Nemzeti színház.

Bérlet 162. sz.

Páros.

Szombaton, 1904. évi március hó 19 én:

SARKADI ALADÁR mint vendég:

A kis fészek.

Bohózat 3 felvonásban. Irták: Berr, Dehére és Guillemaud.
Fordította: Molnár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Raverdy	Zilahy Gyula.	Ormester	Juhász S.
Antoinette	Almásy Lola.	Gaussery	Győre Alajos.
Dubisot, orvos	Simon Jenő.	Cherbyssac	Lendvai O.
Briscombe	Marihézi M.	Sephora	Pajor Agnes.
Bouquett	Könyves J.	Viktoire	Gőző Aranka.
Fernande	Gazdi A.	Ifj. Badoche	Juhai József.
Patouille	Sarkadi A.	Id. Radosch	Ligeti V.

Kezdete este 7 és fél órákor.

NYILTÉR*

A legkiválóbb orvosi szaktekintélyek használják a

ROHITSI „Styria“

forrást

idült gége- és légsőhurutnál.

ex-lex adótarozás után késedelmi kamatot ne szedjenek.

Barta Odón a kérvényezést záros határidőhöz szeretné kötni.

Babó Mihály kéri, hogy a pénzügyminiszter világosan hagyja meg, hogy a halasztási kérvények bálymentesek.

(Az indonitást megzavarták.)

Lukács László pénzügyminiszter megnyugtató válasza után a 3., 4. és 5. szakaszt elfogadták, a mire

Elnök jelenti, hogy a *törvényjavaslat általánosságban és részleteiben el lévén fogadva*, (Harsogó éljenzés a jobboldalon) a javaslat harmadszori olvasásra a holnapi ülésre tüzetik. A holnapi ülésén fogják megkezdeni az 1904. évi *vajoncjavaslat* általános tárgyalását.

(Egy interpelláció.)

Szederkényi Nándor feljuttatja egy régi interpellációját, a melyet a bányá- és erdőkinestári tanítók fizetési pótleka ügyében tett.

Lukács László megígérte, hogy az ügyet méltányosan fogja rendezni.

Az interpelláló tudomásul vette a választ és interpellációját visszavonta. Ezzel az ülés véget ért.

Hegyaljai szőlősgazdák gyűlése.

(Értekezlet a megyeházán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 18.

Az arad-hegyaljai szőlősgazdák értekezlete előtt ma igen érdekes és jelentős elveket fejtegetett ki néhány szakértő, kiknek elmékedései egytől-egyig a bortermelők viszonyainak hathatós javítását célzó intézkedésekről szólnak.

A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete felkérésére az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület rendezte ezt az értekezletet, a vármegye-ház nagytermében, a hol számos szőlősgazda és más érdeklődő jelent meg.

Az értekezletet Bernáth Béla orsz. képviselő, a M. Sz. O. E. alelnöke nyitotta meg. Megnyitójában rámutatott ama fontos okokra, a melyek a M. Sz. O. E.-et ezen értekezlet összehívására készítették. Ennek tulajdonképeni célja a magyar szőlősgazdák tömörítése a közös bajok orvoslása érdekében és ezen orvoslási módok behatás megvitatása. Felkéri maga mellé társelnökül *Institóris Kálmán* polgármestert és

— Oh, Uram Jézus . . . oh, Uram Jézus . . .

A határba értünk, a hol a felbukkanó nap sugarai, mint színes csipkekendő libegtek a sárga tarló fölött, és a sárga kaimájú napraforgók, mint mosolygó, kicsiny leányfejek fordultak a lilasávkokkal körülvett nap felé, amely lassan tolta fel aranyos fejét . . .

— Szép hajnal, gyönyörű hajnal, — mondta Fodor Bóninek, aki a válla felett hátra szólt:

— Akinek. Nekem nem, nekem nem, — ismételte olyan fagyos hangon, melytől csaknem megborzongtam.

Haladtunk. Egy sötét, elkerített területet láttam az út mellett, s megkérdeztem:

— Hát ez mi?

— Döggert, — szolt rekedten és a kocsi-ban felállva erősen bámult be, a hol egy nagy gödör mellett lovat nyuztak.

Nézte. Hirtelen vihogott, élesen, eszeveszetten:

— A lovam! Fu, Fu . . . Ha, hó, ne bántásatok! . . . Fu . . . !

Leugrott a kocsirol s feléjük rohanva kiáltott, de az utolsó ároknál elterült. A nap színes sugara végigvibrált arcán . . . Nem lélegzett már . . .

A véres ruháju munkások futai kezdtek feléje.

Tagányi Istvánt. A jegyzőkönyv vezetésére *Kemény Szilárd* gazdasági egyesületi titkárt, a hitelesítésre pedig *Bódy Bódogot* és ifj. *Lócs Rezsőt* kérte fel.

Drucker Jenő dr., a M. Sz. O. E. igazgatója fejtegeti ezután az országos egyesület legközelebbi teendőit. Ennek kapcsán három főadatát jelöli meg az egyesületnek, melyek cél-szerű megoldásáért várja első sorban a szőlőbirtokosok helyzetének és a borértékesítési viszonyok javulását. Ezen főadatok: a következők: a *boritaladó leszállítása*; a szőlők rekonstrukciójára kibocsájtott *agrár kölcsön olesőbbá tétele*, a *pálinkafogyasztás redukálására és a pálinkahamisítás korlátozására* irányuló törvényhozási intézkedések. Az értekezlet ezeket az irányelveket helyesléssel fogadta.

Ezután *Kosinszky Viktor*, a családi és barackai áll. szőlőtelepek igazgatója tartott rendkívül érdekes és tartalmas felolvasást a *bortermelők hitelviszonyairól*. Kifejtette, hogy az eddigi hitelezési viszonyok nem felelnek meg a szőlősgazdák érdekeinek. A megoldást a *termény és ingózáloghitel* behozatalában látja. A terményhitel lényegében abban áll, hogy a terménytulajdonosok e célra illetékes hatóságoktól kész vagy már közel jövőben várható ugynevezett lábon álló termények értékének törvényes leköltése ellenében megfelelő pénzértékekről szóló *pénztári utalványt* kapnak, melyet bizonyos, e célra kijelölendő bankok beváltani kötelesek, azután ezek váltó módjára tovább átforgathatók vagy leszámíthatók, a kibocsátó pedig lejáratil idejükkor teljes értékükben beváltani vagy prolongálni köteles.

Halmay Andor ezután a borértékesítésről tartott hasznos elvekkkel telt felolvasást.

Ezután *Drucker* dr. azt indítványozta, hogy ha az országos egyesületnek Aradon lesz ötven tagja, akkor ezek alakuljanak át helyi bizottsággá.

Bódy Bódog ezt feleslegesnek tartja, mert Aradon ugy is alakulban van az „Aradi bortermelők egyesülete.”

Kosinszky Viktor szégyenletes állapotnak mondja, hogy Aradon mindössze öt-hat tagja van az országos egyesületnek, holott ép itt kellene felkarolni az egyesület céljait. Ha az egyesületet anyagilag nem támogatják, akkor hathatós működést kifejtteni nem képes.

Bódy Bódog kijelenti, hogy félreértették szavait, mert ő nem azt mondta, hogy az egyesületet nem kell támogatni. Sőt igenis kell támogatni, ennek bizonyosságául kijelenti, hogy az egyesületbe taeként belép.

Ezután gyűjtés indult meg tagok toborzása céljából és hamarosan tizenegy új tag jelentkezett. Ezek *Bódy Bódog*, *Szabó Zoltán*, *Török Lajos*, *Foltsek Károly*, *Valerian József*, *Kotsis Lajos*, ifj. *Lócs Rezső*, *Darányi János*, *Institóris Kálmán* és *Koncz Benő*.

Az értekezleten jelen voltak: *Adelmann Károly*, *Bernáth Béla*, *Bódy Bódog*, *Bildhauer Adalbert*, *Bersos Ferenc* dr., *Csótty Nándor*, *Drucker Jenő* dr., *Derecskey Károly*, *Darányi János*, *Friebeisz Miklós*, *Foltsek Károly*, *Feichthaller Márton*, *Gallovis Gyula*, *Halmay Andor*, *Heinrich Sándor*, *Hady Antal*, *Institóris István* dr., *Institóris Kálmán*, *Jausz Oszkár*, *Kovács Vince*, *Kosinszky Viktor*, *Kosztolányi András*, *Kilényi János*, *Kömüves József*, *Koncz Benő*, *Kotsis Lajos*, *Kovacsovic György*, *Laehne Hugo*, ifj. *Lócs Rezső*, *Metoz József*, *Nyáry Béla*, *Odrai Antal*, *Óry Sándor*, *Pál Miklós*, *Sauer Sándor*, *Szilvássy Géza*, *Sármezey Akos*, *Schill József*, *Szabó Zoltán*, *Schneeberger Márk*, *Steiner Ferenc*, *Solyosán Illos*, *Szalay Károly*, *Tagányi István*, *Török Lajos*, *Vásárhelyi László*, *Valerian József*, *Zipfel Emil Károly*.

Szajkosarak a Reichsrathnak.

(Egy ismertetés története.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 18.

Nem olyan átvitt értelemben való szajkosár, a minőről nemrég a magyar parlamentben az obstrukció leszerelése előtt szó volt. Nem az, a melyet klotürnek neveznek, hanem valódi, drótból font szajkosár, a minőt a szólás-és harapás-szabadságuk an korlátozott buldoggutyák kapnak; ilyeneket hoztak be ma az osztrák parlamentbe, a Reichsrath tagjai részére. A dolog egy hatalmas tréfa keretében történt, a melyről a következőket jelentik táviratban, Bécsből:

A Reichsrath elnökéhez, *Vetter* grófhoz, ma egy szajkosár-gyár ügynöke kért bebocsátatást. A szolgáknak azt mondta, hogy *Vetter* gróf őt egy nagyobb rendelés dolgában hivatja magához.

Vetter gróf előtt, s mint bebocsátották, előadta az ügynök, hogy *elhozatta azt a háromszáz szajkosarat*, a melyet a Reichsrath elnöke nála rendelt, s a melyek egész olyanok, a minőket az elnök rendelt: a *buldogok számára* valók.

Vetter gróf eleinte csak nézett az ügynök előadásán, hogy vajjon tiszta eszű emberrel van dolga, azután kijelentette, hogy neki esze ágában se volt szajkosarokat rendelni, s a cég, a melyet az ügynök képviselt, valószínűleg *rossz tréfának* tilt föl.

Pedig az a tréfa talán nem is volt rossz. De ha rossz is, mindenesetre jellemző. Az ügynök elvitte a kutya-klotüröket, a Reichsrath tagjai közül pedig többen megjegyezték:

— *Vetter* gróf csak azért nem tartotta meg a háromszáz szajkosarat, mert tudta, hogy a cseh-eknél még az ily szajkosarak se használtak volna . . .

Döntés a vashidak ügyében.

(A megvalósulás felé.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 18.

Ma érkezett Arad városához a kereskedelemügyi miniszter leirata, amelyben tudatja, hogy a vashidak terveit és költségvetését jóváhagyja. A város eljutott tehát ahoz a ponthoz, amelyen dönteni kell, hogy a vám és rév jog átengedéseért felépít-e a vashidat, azt a vashidat, amelynek megvalósítását évtizedek óta sürgetik Aradnak érdekei.

Alighogy a hid költségvetése nyilvánosságra került, máris felmerült az az aggodalom, hogy vajjon hoz-e a hid anynyi jövedelmet, amennyi az építésre felveendő kölcsön kamatjának fedezésére elég lesz? Lapunk vezető helyén megvilágítjuk ezen aggodalom csekély fontosságát, s egyben ugyanott rámutatunk arra is, hogy minden ilyen kicsinyes kérdés elkerülésére is van helyes mód a vashidak megépítésénél. Az az egy bizonyos, hogy Aradnak olyan eminens gazdasági és kereskedelmi érdeke kevés intézményhez fűződik, mint a vashidak megalkotásához. Új gazdasági és kereskedelmi piacot jelent nekünk ez a hid és épen azért kell a mellékes szempontokat az építésnél figyelmen kívül hagyunk.

(A miniszter leirata.)

Az aradi vashidak tervét, amelyeknek felülvizsgálását *Institóris Kálmán* polgármester legutóbbi budapesti útja alkalmával megsürgette a miniszteriumban, ma érkeztek le a városhoz

Czekéliusz Aurélnak, a minisztérium hidosztály vezetőjének leiratával együtt.

A leiratban Czekéliusz a miniszter nevében a Zielinsky Szilárd dr. által tervezett hidak általános elrendezését megfelelőnek, a hidak terveit pedig ugyancsak rendben levőknek találta ugyancsak az előirányzott költségeket is. Ennek folytán a felterjesztett terveket és költségvetéseket helybenhagyja.

Figyelmezteti a leirat a várost, hogy a hidfeljárók terveit nem terjesztették fel és hogy erről nem gondoskodtak. Ezeket a terveket azonban csak azért nem terjesztette fel a város, mivel ezeknek a felülvizsgálása nem vág a miniszter hatáskörébe; a tervek, amelyeket a helyi viszonyokkal ismerős városi mérnöki hivatal készített, már készen vannak, s így a minisztérium figyelmeztetése tárgyaltan.

Megjegyzí még a minisztérium, hogy a mennyiben a város megegyezésre jut a hidépítés átvétele tekintetében a minisztériummal, akkor az *Eötvös-utca folytatását képező hidnak* a várfelelő részén építendő hidfeljárók elrendezése és ugyanezen hid pályaszélességének megállapítása végett helyszíni pótbejárást fognak tartani. E célból a megegyezés létrejötte után a terveket újból fel kell terjeszteni a minisztériumba.

Erre az intézkedésre azonban aligha lesz szükség, mert hiszen a hidpálya szélessége már régen meg van állapítva s az ezzel foglalkozó közgyűlési határozat valószínűleg csak expedicionális hiba miatt nem jutott még a miniszter kezébe. A hidat első ízben négy méter husz centiméter szélesre tervezték; a múlt év egyik közgyűlésén azonban ezt a szélességet *hét méter negyven centiméterre* módosították, még pedig olyképp, hogy a kocsiközlekedésre szánt utat öt méter és a két oldalon levő gyalogjárók egyenként egy méter husz centiméter szélesek lesznek. Valószínű azonban, hogy az ez ügyben legközelebb üléselő bizottságok még szélesebbre fogják szabni a hidpályát.

(A hidépítés költségei.)

A mi a hidak költségeit és jövedelmét illeti, tekintetbe kell venni, hogy itt tulajdonképpen két hidról van szó. Az egyik a várba vezetne és csak korlátozott forgalomra szorítkoznék, míg az Uj-Aradra vezető hid a legnagyobb személy és kocsiforgalomra van szánva, sőt azt is számításba vették, hogy esetleg a közúti vasut is átjár rajta.

A két hid költségvetése a következő:

Az *Arad-várba* az Eötvös-utca irányában vezető hid építése Zielinsky dr. tervei szerint *330,217 korona és 38 fillérbe* kerülne. A városi mérnöki hivatal által tervezett hidfeljárók költségei *49,632 korona 77 fillért* tennének ki. Ez a kisebb hid tehát *összevissza 379,850 korona 15 fillérbe* kerülne.

Az *Arad-Ujarad* közötti hid építése Zielinsky dr. tervei szerint *829,947 korona 64 fillért*, a városi mérnöki hivatal által tervezett hidfeljárók és kisajátítások *386,429 korona 31 fillért*, és a töltés építése *8900 koronát* fog felémészteni. Ez a hid tehát *1,224,676 korona 94 fillérbe*, a két hid pedig *összesen egy millió és 604,527 korona 9 fillérbe* fog kerülni.

Ebből a költségből az előirányzat szerint *56,167 korona* megtérül olyanképpen, hogy a kisajátítandó *esigmondházai* telkekből a hidfeljáró csupán egy részt vesz igénybe, s így a város a fennmaradó területeket eladás útján értékesítheti. Ezenfelül visszatérül a vár feletti hidfeljáró építési költséggel fejében *14,000 korona*, mivel ezen feljáró költségeit a pénzügyminiszter leirata szerint a katonai kincstár fedezi.

Osszesen visszatérül tehát az építési költségek-ből *70.167 korona*. Ezzel szemben áll azonban mintegy *45—46 ezer korona* tökévszteség, mert a város 97-es árfolyamnál olcsóbban aligha kaphat pénzt. Hozzászámítva ehhez a Zielinsky dr. honoráriumát, és az előre nem látható kiadásokat: biztosra vehető, hogy a két hid feltétel nélkül bele fog egy millió *600.000 koronába* kerülni.

(A hid jövedelmezősége.)

A hidak jövedelmezőségét illetőleg el kell a két hidat egymástól választani, mivel jövedelemre valószínűleg csak az Arad és Ujarad közötti hidnál lehet számítani. A várba vezető hidat, tekintettel a várható csekély forgalomra, valószínűleg *vámmentesíteni fogják*, mert az itt alkalmazandó két vámszedő fizetése nemcsak, hogy felemésztené a jövedelmet, de esetleg még tulkiadást is okozna.

Az Arad-Ujarad közötti hidnál a jövedelmezőség tekintetében a jelenlegi állapotot véve irányadóul, a számadás így alakul:

A révátkelesi bérlő ezidőszert *16.677 korona* évi bért fizet. Ez a hid felépítése esetén a várost illetné. A mostani hid jövedelme a kocsis és teherforgalom után évi *28.933 korona*. Ehhez a két tételhez hozzájárulna még az új hidon a gyalogosok által fizetendő vám is. A mai viszonyok között naponta átlag *6825 ember* megy át a hidon. Mután azonban csak a hid egyik oldalán kell vámot fizetni, ezen számnak csupán a felére lehet számítani. Két fillér vámszöveget számítva személyenként, naponta körülbelül *68 korona*, évente körülbelül *25.000 korona* jövedelem várható. Az összes évi jövedelem előirányzata tehát *hetvenezer és néhány korona*.

Ebből az összegből leszámítandó azonban mintegy *tizenötezer korona*, mint amennyit a hidak fenntartási költsége és a vámszedők fizetése fel fog emészteni. Marad tehát jövedelemnek ezen számítás szerint *ötvenötezer korona*, ami az építési költség *3.43 százalékos* kamatozásának felel meg.

Való, hogy ez a kamatozás nem valamifényes, különösen ha a város kölcsönönzen építi a hidakat, amely kölcsön után öt százalékos fizet. De nem szabad elfelejtenünk, hogy ez az előirányzat a *jelenlegi* állapot alapján készült, és könnyen meglehet, sőt valószínű, hogy a jövedelem két-háromszorta nagyobb lesz az előirányzatnál, de kevesebb semmiestre. És még ha áldozat is lenne a hid felépítése, akkor is busásan megtérül a város tulkiadása, mert hiszen ez a hid az aradi kereskedő és gazdaközönségre mérhetetlen előnyöket hozna, s ezáltal az adóképesség is növekednék.

(A város állásfoglalása.)

Miután most már semmi sem áll útjában annak, hogy a város a hidak felépítése felől tanácskozzon, a *közlekedésügyi, hidépítési és városrendezési bizottságok* valószínűleg még e hó 28., 29. és 30-ik napjain együttes ülésben fognak határozni afölött, vajjon elvben célszerűnek tartják-e a hidak kiépítését?

Institúris Kálmán polgármester valószínűleg már a napokban tárgyalásokba bocsájtkozik néhány pénzintézettel a felől, hogy mily feltételek mellett volnának hajlandók a hidépítésre szükséges kölcsönöket folyosítani. A válaszok beérkezése után a *pénzügyi bizottság* fog ez ügyben ülést tartani, és végül mind a négy bizottság egy közös ülésben határozza el, vajjon milyen indítványt terjeszt a hidépítés ügyében a közgyűlés elé.

Remélhető tehát, hogy egy-két hónapon belül végre dűlőre jut a vashid évtizedes ügye, és hogy Aradnak nemsokára olyan utja lesz, amely a délvidék kereskedelmében mindenkorra az első helyet biztosítja neki.

TÁVIRATOK.

Vilma királyné üdülése.

Róma, március 18. A Giornale d' Italia jelentí Lavenóból: *Vilma* hollandi királynő a *Lago Maggiore* mellett szándékozik lakást venni, hogy hosszabb betegsége után üdüljön.

Anarkista merénylet.

Lüttich, március 18. Ma reggel három órakor *Lazent* rendőrbiztos, a közbiztonsági rendőrség főnökének háza ellen anarkista bombamerényletet követtek el. *Kilenc ember súlyosan* megsebesült.

A miskolci színház ügye.

(Gullner Gyula ajánló levele. — A konzorciumos társulat.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 18.

Megirtuk, hogy *Németh József*, a miskolci színház igazgatója súlyos anyagi zavarai miatt lemondott az igazgatásról, s hogy a válságba jutott színházat a társulat tagjaiból alakult konzorcium vezetí virágvasárnapig. — A színház ügyéről a következő újabb részleteket jelentik:

Németh József szinigazgatót *saját társulata* kényszerítette a lemondásra. A dolgot sokan megjósolták annak idején, mikor *Németh József* a miskolci színházra pályázott.

Németh Józsefnek *Gullner Gyula*, az akkori államtitkár meglehangu ajánlólevelén kívül más egyéb garanciája nem volt, melylyel az anyagi és erkölcsi feltételeket biztosítani tudta volna.

Banek dacára *Németh* megkapta a színházat, nyakig adóssággal. Ruhatarát is csak kölcsön, bérben birt a budapesti Népszínházról.

Ezekhez járult, hogy zilált anyagi ügyeit nem rendezte, az utolsó hónapban pedig tagjainak sem fizetett és a hatvan tagból álló szintársulat nyomornak nézett elébe. Emiatt az igazgató csütörtökön társulati közgyűlést hívott össze, s azt remélte, hogy megmení a dírekcíót legalább virágvasárnapig.

A társulati gyűlés valóságos kis forradalom színhelyévé alakult át és hangosan követelte *Németh* igazgató lemondását, amely végre meg is történt. Az igazgató lemondott a miskolci színházról, a társulat konzorciummá alakult, melynek összes ügyeit egy ötös bizottság tagjai: *Füredi, Rátkai, Sik, Csillag* és *Pálfi* intézik. A bizottság még a csütörtöki nap folyamán átvette a színház vezetését.

A konzorciummá alakult társulat előadásai iránt a közönség élénk érdeklődést tanusít. Ma este *Garzó Adél*, a társulat koloraturája bucsuzott a közönségtől. A „Vándorlegény” került színpadra, a címszerepben *Szadaival*.

A társulat drámai személyzete ma a diósgyőri vasgyárban rendezett előadást, hol a „Képzelt beteg” került színpadra, holnap este pedig ugyanott a „Bob herceget” hozzák színpadra, míg Miskolcon delután népelőadásul „A vén baka”, este „A doktor ur” fog színpadra kerülni.

== Intézetek, Gyárosok, Nagykereskedők figyelmébe! ==

Posner Károly Lajos és Fia

Első magyar vonalzó intézet, üzleti könyvek gyára, könyomda,
album-gyár és térképészeti müintézet

előkelő budapesti cég képviseletét

Arad szabad királyi város

és Aradvármegye területére

átvette az:

Aradi Nyomda Részvény Társaság

A R A D,

József főherczeg-ut 22. sz.

Kérjük azon t. vevőket is, kik a fenti céggel eddig is összekötésben voltak, hogy szükség esetében forduljanak hozzánk!

**Költségvetéssel, tervezetekkel díjmentesen
készséggel szolgálunk.**

Telefon 151.

500—1000

koronát kereshet

minden risikó nélkül, minden különös előképzettség nélkül havonként teljesen költségmentesen.

Tessék ajánlatot küldeni Konstant. Eisele névre Stuttgart Ludwig-strasse 56. „B. 87“ jelige alatt. 590

Tavasza

rendeljen cipőt

Seelinger M. Andor

mintacsipészotében 007

Arad, Szabadság-tér 4.

Nagyságos asszony!

LÁTOGASSA MEG

HOFFMANN SANDOR divatüzletet, ott kaphatók a legszebb ruha-szövetek, fekete és színes, remek blouse kelmék, legújabb batisztok, zephyrek és selymek, kitűnő vásznak. Legnagyobb választék ruha-diszekben, csipkék és gombokban.

Vidékre mintákat készséggel küldök.

HOFFMANN SÁNDOR

Arad, Színház-épület. 758

Legtinomabb

illatszerek

és locsoló-vizek

dus választékban a legkülönbözőbb illatokban és árákon.

Illatszerek izléses csinos eredeti kiállításban, valamint kimérve.

TOJÁSFESTÉKEK.

FÖLDES KELEMEN

758

gyógyszertárában.

Magy. kir. Államvasutak M. Műnkség.

1722—1904. szám.

Árverezési hirdetemény.

Ezennel közhírré tételik, miszerint az üzletszabályzat 70. § a értelmében elárúsítandó ruha-szövet, kézműlárú, aether, likör, bor, sérült márványlap, Calmuc boríték stb nyilvános elárvezése Arad állomásunkon lévő töm-gáru raktárban 1904. évi márczius hó 28-án délelőtt 9 órakor tartatik meg, mely árverezésre a t. cz. közörség ezennel meghívatik.

Az államástónák h.

Bakos.

Köhögést esítapít

a hirneves és kellemes ízű Kaiser-féle

mell-bonbon.

2740 közjegyzőileg hi-
telesített bizonyít-
vány igazolja a biztos ered-
menyt köhögés, rekedtség
vagy katarus és elnyálkás-
odás ellen. Minden egyéb
szert kérünk visszautasítani.

Csomagja 20 és 40 fillér.

Kapható: Gutori Földes Kelemen és Khudy József a Szűz Máriához, Berger Gyula a Szent Brásóéhoz címzett és Hajós Árpád gyógyszerárában Aradon. 247

TELEFON 423.

Kosár Béla

Jemesvár, Józsefváros, Bonnaz-utca 15.

Saját készítményű zongorák, pianinok, harmoniumok, czimbalmok elismert szerkezetek.

Idegen és külföldi gyártmányok a legelőkelőbb gyárektól.

Kijátszott hangszerek.

Önműködő hangszerek. zenekarok.

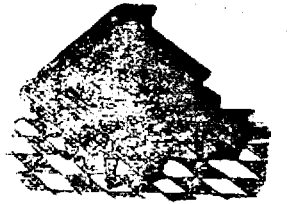
Kölcsön intézet.

Javitások.

754

Hangolások.

Árjegyzékek ingyen.

MÉRÉGMENTES!

Szabadalmazva 1216. SZ.

„Fuchsol“ kipusztítja az összes rágóállatokat és pedig: patkányokat, házi- és mezei egereket, emberekre és házi állatokra való veszély nélkül.

„Fuchsol“ kipusztítja az összes férgeket, u. m. poloskát, bolhát, svábbogarakat, molyt stb. a fajattal együtt.

„Fuchsol“ nem általános szer, hanem minden állat nem részére külön szer létezik.

Kapható vidéki városokban gyógyszerészeknél és fűszerkereskedőknel.

Aradon: Braun N. A., Dörr Gusztáv, Fejér Gyula, Földes Kelemen gyógyszerész, Hajós Árpád gyógyszerész, Hegedűs Gyula, Hoffmann József, Tamásdán Kornél, Vojtek Kálmán gyógyszerész uraknál.

Közvetlenül kapható Ujházi Árpád és Társai vegyészeti laboratóriumában Pozsonyban. 3492

Gyár: NYERGES-UIFALU (Esztergom m.) Sürgőnycim: Eternit Budapest. Telefon 12-92 Gyár: VÖCKLABRUCK (Felső Ausztria.)

ETERNIT-PALA

AZBESZT-CEMENT-PALA

HATSCHEK LAJOS SZAB.

Epusztíthatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MŰVEK HATSCHEK LAJOS BUDAPEST, VI., Andrásy-ut 33.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsi rakomány. — Kérjen ismertetést.

APRO HIRDETESEK.

Automobil,

használt, 4 személyes, 6 1/2 lóerjű, teljesen jó karban eladó. Cím a kiadóhivatalban. 736

Kápolna-utca 3.

számú ház, szabad kézből előnyös feltételek mellett eladó. Bővebbet ugyanott. 752

Nagymennyiségű Maculatura

eladó az Aradi nyomda Részv. Társaságnál.

Egy jó forgalmu

korosműzlet, berendezéssel, az állomás közelében, más vállalat miatt eladó. — Bővebbet a kiadóhivatalban. 768

Weitzer János toll.

Dobozba
kar. 40 fill.

Nikkelezett aczéltól. 2258

Kapható: Ingusz I. és Flámál.
Telefon 517.

Czettel Fülöp

funér-, lemez, görlecz-, parket- és asztalos kellékek gyári raktára

Arad, Kunyadi-utca 2. szám.

Ajánlja e szakmába vágó anyagait a legjobb minőségben és versenyképes árak mellett.

Kiváló tisztelettel 766

Wallfisch Károly,

a Czettel Fülöp cég üzletvezetője.

Alapított 1860.

Münz I. Arad

A legdivatosabb
remek izlésű

nyakkendőket

kirakatunkban sziveskedjék
megtekinteni. 767

Telefon 218.

Kisegítő

írnok

azoi nnalalkalmazásra

kerestetik

a mikalakai jegyzőséghez.

ALAPITTATOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasságkövetítő intézete

Budapest. VII., Wesselényi-utca 54. szám.

Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt.
Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg.

ALAPITTATOTT 1890.

**Ha olcsó órákat,
arany- ezüstneműt és ékszertárgyakat
akar vásárolni, látogassa meg**

Deutsch Izidor

órák és ékszerüzletét

Arad, Templom-utca, Minorita-palota.

Férfi órák 2 forinttól feljebb.

Női órák 3 forinttól feljebb.

14 kar. arany gyűrűk 1 frt 50 krtól
feljebb.

Ébresztő órák 1 frt 50 krtól feljebb.

Ezüst lánczok 1 frt 30 krtól feljebb.

Valódi 14 kar. tüz aranyozott lánczok
1 frt 50 krtól feljebb.

Ingaórák részletfizetésre bárkinek áremelés nélkül.

Tört arany-, ezüst-, zálogcédula készpénzért

a legmagasabb árrban megvétetik vagy más új tárgyakra áteseréltetik.

Telefon 438.

352

Aradi közuti vaspálya- és téglagyár-részvénytársaság.

1903. évi főmérleg.

Vagyon.

Teher.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pályatest... ..	378000				Részvénytőke:				
Szalmaanyaggyári vágányépítési számla... ..	37386	10			forgalomban ... .. 1723 drb.			532000	
Széchenyi gőzmalmi vágányépítési számla... ..	2000		417386	10	törlesztve élvezeti jegyekkel 937 .				
Telkek			40000		Jelzálog			40000	
Épületek			108178	61	Tartalékalapok			74736	64
Kocsik			46090		Épületek értékcsökkenésének tartalékalapja			7485	48
Lovak			8160		Alkalmazottak segélyalapja ...			1942	58
Ló- és kocsifelszerelési eszközök			700		Elfogadványok			174000	
Szerszámok és eszközök			428		Letéti elfogadványok			166000	
Személyzet ruházata			500		Részvények beváltási számlája ...			20200	
Vágányáthelyezési és építési számla			279806	91	Fel nem vett 1900. évi osztalékok	30			
Téglagyári telkek	3900				" " " 1901. " "	40			
Téglagyári épületek	10000				" " " 1902. " "	90		160	
Bérbevett téglagyári telkek ...	2000				Hitelezők			104886	58
Téglagyári eszközök	500				1902. évi nyeresemény áthozat ...			4727	86
Téglagyári készletek	31615	60	48015	60	1903. évi nyeresemény			23311	06
Anyag-számla			4579	84					
Takarmány-számla			17303	46					
Számlabeli adósok			2624						
Adósok letétekért			166000						
Váltó-számla			940						
Pénztár-számla			8737	68					
			1140450	20				1149450	20

Aradon, 1903. évi december hó 31-én.

Tenner Lajos, s. k.

ügyvezető-igazgató.

Westmann Gyula, s. k.

könyvvezető.

Jelen főmérleg, valamint a nyereség- és veszteség-számla az alulírt felügyelő-bizottság által — a mérleg-bizottsággal együttesen megvizsgált leltárak alapján — cétenként megvizsgáltatván, a készletekkel, a fő- és mellék-könyvekkel összehasonlított és tökéletesen rendben találtatott.

Aradon, 1904. évi márczius hó 13-án.

Tenner József, s. k.

Pucher Ottmár, s. k.

Dr. Marschall Lajos, s. k.

A felügyelő-bizottság jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

Az aradi közuti vaspálya- és téglagyár-részvénytársaság alulírt felügyelő-bizottsága az igazgatóság által előterjesztett 1903. évi zárszámadásokat, az üzleti leltárakat, végre az évi mérleget és nyereség- és veszteség-számlát tételenként megvizsgálta, az üzleti könyvekkel összehasonlította és a számadásokat rendben levőnek, a mérleget helyesnek találta.

A felügyelő-bizottság ezen és az üzletév folyamán eszközölt vizsgálatainál mindenkor azon megnyugtató tapasztalást tette, hogy az ügykezelés kifogástalan és úgy az alapszabályok, mint a törvény natározmányainak teljesen megfelelő.

Ennek folytán igazoljuk, hogy az igazgatóság által az 1903. évről betérjesztett mérleg a tényleges vagyonalapot hű kimutatása, s így ezen mérleghez, valamint az igazgatóság jelentéséhez hozzájárulunk és a kimutatott, az 1902. évről áthozott 4727 korona 86 fillérrel együtt: 28038 korona 92 fillért kitevő tiszta nyereség felosztására vonatkozó javaslatát a tisztelt közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Végül ezen jelentésünk alapján az igazgatóság részéről indítványozzuk, részünkre pedig kérjük a lefolyt üzletévre vonatkozólag a felmentvény megadását.

Aradon, 1904. évi márczius hó 13-án.

Az aradi közuti vaspálya- és téglagyár-részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Tenner József, s. k.

Pucher Ottmár, s. k.

Dr. Marschall Lajos, s. k.

Aradi nyomda részvénytársaság k. nyomdaja.

Pusztafi és Tarsa (Budapest, V., Lipót kör-ut 17.) festékével.